

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Τρίτος

Συνδρομή ἑτησίαν: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαδίῃ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ
1 ταυσιαρίου ἐκαστοῦ ἔτους καὶ εἰς ἑτήσια — Γραφεῖον τῆς Διοικήσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

6 Φεβρουαρίου 1877

(1) εἰλοσαετῆς συγγραφεὺς τῆς παρούσης διηγήσεως, ἐπι-
σκεφθεὶς μετὰ τοῦ δουκὸς τοῦ Παντιέδρ, υἱοῦ τοῦ πρίγκη-
πος Ζουανβίλ τοῦ ἐξ Ἀδρηλίας, καὶ μετὰ τοῦ ὑποπλοιάρχου
Φεβάλ πολλὰ μέρη τῆς γῆς ἐκ τῶν ἡττον γνωστών, ἐξέδο-
το εἰς φῶς μετὰ δύο ἔτη τὰς ἐντυπώσεις καὶ παρατηρήσεις
ἄσας ἔγραψε καθ' ἑσπέραν χάριν, ὡς λέγει, τῶν γονέων αὐ-
τοῦ. Φαίνεται δὲ ὅτι τὸ πόνημα ἐθεωρήθη ἄξιον λόγου, διό-
τι ἡ μὲν γαλλικὴ Ἀκαδημία ἐστειψεν αὐτὸ, ἀνατυπώσεις
δὲ ἐγένοντο οὐκ ὀλίγαι. Τοιοῦτο δὲ ὄν αὐτὸ καὶ γεγραμ-
μένον μετὰ χάριτος, ἰνομίαιμιν καλὸν ν' ἀνακρινώσωμεν
καὶ ἡμεῖς εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς Ἑστίαις. Σημειωτέον
δὲ ὅτι ὁ συγγραφεὺς ἀνεχώρησεν ἐξ Ἀγγλίας τὸν Ἀπρίλιον
τοῦ 1866 ἔτους ἐπὶ πλοίου ἱστιοφόρου καλουμένου Ὁ μέρ
Πασσας, καὶ ὅτι διηγείται τὰ τοῦ περιήλου ἀπὸ τῆς ἡ-
μέρας τῆς ἀποδημίας. Σ. τ. Δ

ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΕΡΙΗΛΟΥ ΤΟΥ ΚΟΜΗΤΟΣ ΒΩΒΟΥΔΡ

Α΄

Τὰ κατὰ τὸν μέχρις Αὐστραλίας διάπλουον.

Ἐν τῇ πελάγει, ἐκ τοῦ Αὐστραλι-
κοῦ Ὀκεανοῦ, τῇ 5 Ἰουλίου 1866.

Τρεῖς μῆνες σχεδὸν εἶναι σήμερον ἀφ' οὗ
ἀντηλλάξαμεν μετὰ τῶν φίλων καὶ συγγενῶν
ἡμῶν τὰς τελευταίας προσαγορεύσεις: τρεῖς δὲ
ἡ τέσσαρες ἡμέραι χρειάζονται μέχρις Αὐστρα-
λίας, ὅτε θὰ διηγηθῶ ἐν συνόψει τὰ τῆς μακρᾶς
ἡμῶν θαλασσοπλοίας.

Καὶ κατὰ μὲν τὰς πρώτας εἴκοσιν ἡμέρας ἐ-
παλαίσαμεν ἀδιακόπως πρὸς ἐναντίους ἀνέμους,
διότι μόλις εἰσῆλθοντες εἰς τὸν Βρετανικὸν πορθ-
μὸν καὶ δυνατὸς ἄνεμος μεσημβρινοδυτικὸς ἐ-
τάραξε τὴν θάλασσαν καὶ ἐβίασεν ἡμᾶς νὰ λο-
ξοδρομῶμεν ἀκαταπαύτως. Καθ' ἑκάστην πρωίαν
τὰ παράλια τῆς Γαλλίας καὶ καθ' ἑκάστην ἐ-
σπέραν τὰ φῶτα τῆς Ἀγγλίας ἦσαν ἔτι κατα-
φανῆ. Περὶ τὰ τέλη τῆς ἐβδομάδος ὁ αἰγιαλὸς
τῆς Βρετανίας ἐγένετο μικρὸν κατὰ μικρὸν ἄ-
φαντος, ἡμεῖς δὲ ὠρμήσαμεν τολμηροὶ πρὸς τὸν
Ἀτλαντικὸν Ὀκεανὸν, νῦν μὲν κυμαίνόμενοι
ἀπὸ τῆν ἐξωγακωμένην θάλασσαν, νῦν δὲ περιθαλ-
πόμενοι ἀπὸ τὰ μικρὰ καὶ ἥσυχα κύματα.

Τὴν δὲ νύκτα τῆς 1^{ης} Μαΐου, ἐνῷ ἡ σελήνη ἐξ-
ακοντίζει ζωηρὸν τὸ φῶς αὐτῆς πρὸς τὴν μαινο-
μένην θάλασσαν καὶ αἱ μεγάλαι σικαὶ τῶν πρὸς
τὴν πρύμναν ἰσίων ζωγραφοῦνται μαυροπαῖ ἐπὶ
τῶν πρὸς τὴν πύραν λευκῶν, τὸ πλοῖον σταματᾷ
διὰ μίαν καὶ τὰ μεγάλα ἰστία του ἐξογκοῦνται
ἐκ τοῦ ἀπέναντι μέρους ἀπὸ ἀνεμον πνεύσαντα
ἀποτόμως καὶ διὰ μίαν. Ἐνῷ δὲ τὸ ἀπροσδό-
κητον τοῦτο συμβᾶν κατατάρττει ὅλους ἡμᾶς,
ἡ δραστηριότης τοῦ ἐμπείρου πλοιάρχου ἔσωσε

τὸ πλοῖον. Εὐρισκόμεθα τότε πλησίον τῆς μα-
γευτικῆς Μαδέρας. Ζέφυρος γλυκὺς καὶ θυμῶδες
ἐπνευσεν, οἱ ἀνήσυχτοι ἡμῶν ὀφθαλμοὶ ἀναζη-
τοῦσι πρὸς τὸν ὀρίζοντα τὰς Καναρίας νήσους
καὶ ἡ ὑπερνεφῆς κορυφὴ τῆς Τενερίφης ἐφάνη
μεγαλοπρεπῆς.

Κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην ὁ σωρὸς τῆς ἀργυροει-
δοῦς χιόνος ἠκτινοβόλει. Ὀλίγον δὲ κατ' ὀλίγον
αἱ πορφυραὶ ἀκτίνες τοῦ ἡλίου ἔπαυσαν φωτο-
βολοῦσαι, ἀποχωρήσασαι ἀλληλοδιαδόχως καὶ
συγκεντρωθεῖσαι εἰς τὴν χιονώδη κορυφὴν. Ὁ
ἄνεμος τῆς ἐσπέρας διασκορπίσας τὰ νέφη ἔ-
φερεν αὐτὰ πρὸς ἡμᾶς ὡς ἐπουράνιον πέπλον,
καὶ μετὰ μικρὸν ἐβυθίσθησαν ἐν μετὰ τὸ ἄλλο
εἰς τὰ σκόπη.

Τότε μετέβημεν εἰς τὴν θαυμασίαν ζώνην τῶν
ἐτησίων ἀνέμων ὅπου καὶ τρικυμῖαι καὶ ἐναντίοι
ἄνεμοι καὶ ἀνησυχίαι καὶ κίνδυνοι παρέρχονται.
Τὸ πλοῖον ἔλαβε μορφήν πανηγύρεως: ἀνοίγεται
ἡ σκηνὴ ἐπὶ τοῦ κκταγρώματος καὶ ἐπειδὴ ἡ θερ-
μοκρασία δὲν ὑπερβαίνει τὸν 28 βαθμὸν τοῦ εκκ-
τομμέτρου, μεταβάλλεται εἰς ἀληθῆ αἵθουσαν, εἰς
τὴν ὁποῖαν μεταφέρομεν ὅλα τὰ βιβλία καὶ τὰ
μουσικὰ ὄργανά μας. Ἐν μέσῳ τῆς ἐρημίας τῆς
θαλάσσης πᾶν νέον θέαμα ἔχει καὶ νέον θέλητρον.
Ἰδοὺ περὶς ἡμῶν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῶν κυμάτων
μέγας ἀριθμὸς πλοιαρίων, τῶν ὁποίων τὰ μικρὰ
ἰστία, προσβαλλόμενα ἀπὸ τὰς ἀκτίνες τοῦ ἡ-
λίου, φαίνονται ὡς ἄλλη ἱρις, ὠθουμένη ἀπὸ τὸν
ἄνεμον πρὸς τὸν ἀφρὸν τῆς θαλάσσης, καὶ τὸ
πλοῖον ἡμῶν, προχωροῦν ταχέως, τάρττει τὰς
μικρὰς αὐτῶν φάλαγγας.

Τῇ 4 Μαΐου ὑπερβαίνομεν τὸν τροπικὸν τοῦ
Καρκίνου καὶ καθ' ἑσπέρας ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἡ
γραμμὴ τὴν ὁποῖαν διαχαράττει ὡς λευκὸν μάρ-
μαρον τὸ πλοῖον, φαίνεται καταλείπουσα ὀπισθεν
αὐτῆς μυριάδας λαμποβολοῦντων ἀστέρων. Τὴν
δὲ ἡμέραν ἰχθύες πετώσιν ἐκτὸς τῆς θαλάσσης ὡς
βέλη, ὅμοιοι πρὸς χελιδόνας πτερυγίζουσας χα-
μηλὰ περὶ τὸν ἀφρὸν, καὶ βυθίζονται αἴφνης ὡς
βαρεῖς λίθοι: ἐνίοτε δὲ οἱ μικρότεροι, ἀνασικιρτῶν-
τες ὑψηλότερον, καταπίπτουσι εἰς τὸ κατάστρω-
μα καὶ ἀντὶ νὰ βυθισθῶσιν εἰς τὴν θάλασσαν
βυθίζονται εἰς τὸ βούτυρον καὶ τὸ τηγάνιον.

Ὅτε δὲ ἐπλησιάσαμεν εἰς τὸν ἰσημερινὸν ἠλ-
πίσαμεν ὅτι θὰ πέσωμεν εἰς τὴν γαλήνην, τὴν
διαχωρίζουσιν ἐν γένει τὰς ζώνας τῶν δύο ἐ-

τησιών ανέμων. Ἡ γαλήνη αὐτή, τὴν ὁποῖαν φοβοῦνται πάντοτε οἱ πλείοντες, εἶναι ἡ μόνη σιὰ εἰς τὸν πίνακα τῆς θαλασσοπλοῖας τῶν μερῶν ἐκείνων. Γλυκὺς ζέφυρος συγκινοῦν συνεχῶς τὸν καύσονα τοῦ ἡλίου διευκλινε καὶ ἐξησφάλιζε τὸν πλοῦν ἡμῶν πάντα ἤσαν φαιδρὰ, διότι ἦτο γνωστὸν ὅτι ὁ ἄνεμος μένει ὁ αὐτὸς ἐπὶ ὁλοκλήρους ἑβδομάδας καὶ ὅτι παύει εἰς τὴν ζώνην τῆς γαλήνης, ἡ ὁποία γεννᾶται συναντωμένη μετὰ τὸν ἐναντίον ἄνεμον· διότι ὁ μὲν ἔρχεται ἐκ τοῦ βορειανατολικοῦ, ὁ δὲ ἐκ τοῦ ἀνατολικομεσημβρινοῦ μέρους.

Ἡμεῖς δὲ πολλὰ εὐτυχῶς, ἀντὶ νὰ μείνωμεν ἀκίνητοι ἐπὶ ἑβδομάδας καὶ νὰ ῥίπτωμεν καθ' ἑσπέρας πλοῖον τοῦ πλοίου περὶν, τὸ ὁποῖον νὰ εὐρίσκωμεν τὴν ἐπιούσαν κοιμώμενον εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν, ἐπροχωροῦμεν. Ὁ ἄνεμος μᾶς ἀφίνει καὶ περιμένει μιν' σωρὸς νεφῶν ἔρχεται ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ, καὶ ἐκρηγνύμενος ἐπὶ τῶν κεφαλῶν ἡμῶν, κατακλύει αὐτὰς ὡς ἄλλος καταρράκτης· ἀλλ' ὁ κατακλυσμός φέρει τὸν τακτικὸν ἄνεμον, τὸν γεννώμενον εἰς τὸ Εὐέλπι' Ἀκρωτήριον καὶ πνέοντα πρὸς τὴν Ἀγίαν Ἐλένην. Ὁ δὲ ἀνατολικομεσημβρινός, ὠθῶν τὸ πλοῖον πρὸς μεσημβρίαν, τὸ φέρει ἀσφαλῶς πρὸς τὴν Βρασιλίαν. Ἀλλ' εἰς τὰ παλαιὰ ταῦτα πλάτη εἰμεθα βέβαιοι ὅτι θὰ εὐρωμεν τοὺς σφοδρὸς δυτικούς ανέμους, οἵτινες θὰ μᾶς φέρωσι κάτω τοῦ Εὐέλπιδος Ἀκρωτηρίου μέχρις Ἀυστραλίας.

Ἐκτακτὸς φαιδρότης καταλαμβάνει πάντας τοὺς διαβαίνοντα τὴν ἰσημερινόν. Ἡ ζωηρότης, ἡ ἐργασία καὶ ἡ νεότης εἶναι οἱ τρεῖς σύντροφοι τῶν πλεόντων. Τὸ κατ' ἐμὲ δὲ, ὅς τις κατὰ πρῶτον ταξιδεύω ἐπὶ ἰστιοφόρου, χαίρω διὰ τὴν τύχη μου ὅτι μανθάνω τὰ τοῦ εἶδους τούτου τῆς ναυτιλίας μετὰ τῶν ἐμπειρῶν συνοδοιπόρων μου. Ἡ θαλασσοπλοῖα ἐπὶ πλοίου ἰστιοφόρου εἶναι ἀληθῶς μαγευτική. Εἶσαι ἀδιακόπως ἀγρυπνος, ἔχεις τὸ βλέμμα εἰς τὰ ἄρμενα, βλέπεις κλινόντας μεγαλοπρεπῶς τοὺς ἰστούς ὑπὸ τὴν πνοὴν τοῦ ἀνέμου· πάντα σὲ φαιδρύνουσι. Καὶ διὰ τοῦτο ὁ δούξ τοῦ Παντιέβρ ἐπροτίμησε πλοῖον ἰστιοφόρον. Ὁ Ὀμέρ Πασσᾶς ἐθιγάμθευσε κατὰ τὸν τελευταῖον ἀγῶνα, τὸν ὁποῖον τέσσαρα πλοῖα ἠγωνίσθησαν ἀπὸ Μέλβουρν εἰς Λονδίνον· ἐντὸς ἑβδομήκοντα ἡμερῶν ἐφθασεν εἰς τὴν μητρόπολιν, ἐνῶ ἄλλο πλοῖον ἐκ τῶν διαγωνισθέντων ἐφθασε μετὰ ἑκατὸν ἑνδεκά. Ἔχει χωρητικότητα χιλίων διακοσίων τόνων, φέρει πλήρωμα τεσσαράκοντα δύο ἀνδρῶν καὶ περιέχει δωμάτια δεκαεὶ ἐπιδατῶν. Καταλύομεν δὲ ἐν ἀνέσει διότι, πλὴν τῶν τριῶν ἡμῶν καὶ τοῦ ὑπρέτου τοῦ πρίγκηπος, δύο ἄλλοι μόνον συνοδοιποροῦσι μετ' ἡμᾶς, ἦτοι μία νέα χήρα μετὰ τὸν μνηστῆρά της, εὐρίσκοντες ἴσως τοὺς Γάλλους ἡμᾶς ὅπως οὖν φιλοταράχους. Ὑποθέτω δὲ ὅτι δὲν κάμνουσιν ὡς ἡμεῖς ἐν κινήσει τοῦ γούματος, οἵτινες γελῶμεν διὰ

τὴν διδομένην τροφήν, ἄγνωστον ὅπως ὅτε εἰμεθα εἰς τὴν ξηράν. Γελῶμεν δὲ διότι τὸ μὲν ῥόφημα εἶναι νερὸν καθαρὸν καὶ πέπερι, τὰ δὲ κερκεύματα πέπερι καὶ νερὸν. Μᾶς δίδουσι πολὺν παστὸν ὀνίσκον τὸ πρῶτ' καὶ περισσώτερον τὸ ἑσπέρας, ὡς ἄρτυμα ἀφίας ἢ ῥέγκας καὶ νερὸν καλὸν διὰ ἰχθυοτροφείον. Καὶ αὐτὴ εἶναι ἡ βῆσις τῶν κηθμερινῶν γευμάτων· εὐτυχῶς ὑπάρχει γάλα πυκτὸν (διότι μία μόνη ἀγελάς εὐρίσκεται πρὸς εὐχαριστήσιν τῶν ὀφθαλμῶν) καὶ δέκα πρόβατα, τὰ ὁποῖα τρώγομεν ἀρχίζοντες ἀπὸ τὴν κεφαλήν καὶ τελειώνοντες εἰς τὴν οὐράν. Ὅσον δὲ διὰ φαγητὰ ἐκ πτηνῶν, ταῦτα πετῶσιν ἐν γένει ὑπὲρ τὴν κεφαλήν ἡμῶν. Ὑπερβάντες δὲ τὸν ἰσημερινόν τὴν 13 καὶ τὸν αἰγώκερον τὴν 21 Μαΐου, παρεπλεύσαμεν τὰς ἀκτὰς τῆς Βρασιλίας· διαπλεύσαμεν δὲ μετὰ τὴν Ἀφρικῆς καὶ Αὐστραλίας ἐφθάσαμεν τῇ βοήθειᾳ τῶν ῥευμάτων καὶ τῶν δυτικῶν ἀνέμων εἰς Μέλβουρν. Σφοδρότατος ἄνεμος δυτικὸς ὠθεῖ ἡμᾶς εἰς τὰ ἐμπροσθεν μετ' ἀκτανοήτου ταχύτητος· τὰ νεφῆ εἶναι χαμηλά καὶ πυκνά, τὸ δὲ πλοῖον βυθίζεται μετὰ τῶν κύματων ὑψηλῶν ἄτινα, ἀφρίζοντα, συρίζοντα καὶ ὑπερνεφῆ, φαίνονται ζητοῦντα νὰ καταπίωσιν αὐτό. Ἄν δὲ καὶ ὀμιλοῦμεν δυνατότατα δὲν ἀκούομεν ὁ εἰς τὸν ἄλλον. Προσκολλώμεθα καλῶς εἰς στερεὰ μέρη τοῦ πλοίου ἵνα μὴ ἀφραπασθῶμεν ἀπὸ τὰ κατακλύζοντα τὸ κατάστρωμα κύματα· τέσσαρες ἄνθρωποι δεδεμένοι σπρεσῶς διὰ σχοινίου κρατοῦσι τὸ πηδάλιον, ἀγωνίζονται ὅλη δύναμει ἐνίοτε δὲ καὶ ἀνατρεπόμενοι ἀπὸ σφοδρότατον κλόνον τοῦ οἴκου. Ὁ σάλος τοσοῦτον ἀνακτινάζει ἡμᾶς, ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ ναῦται ἀδυνατοῦσι νὰ σταθῶσι ὀρθοί. Οἱ ἰστοὶ λυγίζονται μέχρι τοῦ καταστρώματος καὶ τὸ σκάφος τρίζει ὁλόκληρον· καὶ ὅμως ἔχομεν ἀνοικτὰ ὀλίγα ἰστία· τοσοῦτῳ δὲ ἀκταμαχῆτος ἡ δύναμις τοῦ ἀνέμου, ὥστε διετρέξαμεν 278 μίλια ἐν τῷ διαστήματι εἰκοσιν ὥρων.

Πλέον τῶν χιλίων μέτρων ἀπέχουσι ἀπ' ἀλλήλων αἱ κορυφαὶ δύο ἀλλεπαλλήλων κυμάτων. Ἡμεῖς δὲ τρέχομεν ὅσον καὶ αὐτὰ. Καὶ ποτὲ μὲν καταβαίνομεν εἰς βαθὺ βάραθρον, ποτὲ δὲ ἀναβαίνομεν εἰς κορυφὴν ὄρους· καὶ ὅτε παρὰ σφοδρῶς ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ τρομεροῦ ἐκείνου κτηφόρου δὲν βλέπομεν πλέον τὸν ὀρίζοντα, καὶ τὸ κύμα τὸ ὁποῖον ἀφήκαμεν ὀπίσω μᾶς προφυλάττει ἀπὸ τὸν ἄνεμον. Ἡ ἄβυσσος εἶναι ἀχανής.

Μίξιν τῶν ἡμερῶν ὁ ἄνεμος ἔπνεε πλάγιος· τρία δὲ ἢ τέσσαρα μέτρα μακρὰν ἡμῶν βλέπομεν ἐρχόμενον τρικάρτον ἀγγλικὸν πλοῖον· οἱ ἐν αὐτῷ εἶναι οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι τοὺς ὁποίους εἶδομεν ἀφ' οὗτο ἀνεχωρήσαμεν ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν. Καὶ προσηγορέθημεν μὲν διὰ χειρονομιῶν, καὶ διεκρίνομεν τὰ πρόσωπα, ἀλλὰ καθ' ἕκαστον μέγα κύμα τὸ ὁποῖον περὶ μετὰ αὐτοῦ καὶ ἡμῶν

τὸ καθιστᾶ ἄφαντον ὁλόκληρον μετὰ τὰ ἰστία, μετὰ τοὺς ἰστούς καὶ μετὰ ὅτι ἄλλο ἔχει. Ἐνίοτε μόνον ὅταν ἡ θάλασσα ἀνυψῶν τὸ πλοῖόν μας, παρατηροῦμεν ὑπεράνω αὐτῆς ὁλόκληρον τὴν γαλκότευκτον κοιλίαν τοῦ τρικάρτου, ἀνοικτὴν μέχρι τῆς τρώπιδος, ποτὲ δὲ τὸ κατάστρωμα ὅπως πλαγιασμένον καὶ φαινόμενον ὡς πλευρὰ βουνοῦ, καὶ τότε μόνον ἐννοοῦμεν τὴν θέσιν καὶ τοῦ ἡμετέρου πλοίου. Τὸ ἑσπέρας ὁ ἥλιος φαίνεται ὄψω, ἀλλὰ δὲν βλέπομεν αὐτὸν διαρκῶς· ἐνεκα τῆς ἀλλεπαλλήλου κινήσεως τῶν κυμάτων. Ἐνίοτε ἡ ἄκρα τῶν ἰστῶν μαστίζει τὴν κορυφὴν τῶν κυμάτων. Ὁ μικρὸς δόλων σχισθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀνέμου πετᾶ ὡς ἄχυρον.

Οἱ κίνδυνοι πολλαπλασιάζονται ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν· ἐναντίον δὲ τῶν συμβάντων κατὰ τὴν τελευταίαν ναυσιπορίαν τοῦ Ὀμέρ Πασσᾶ, οὐδεὶς ἠρπάγη ἀπὸ τὸ κατάστρωμα· ἐγὼ δὲ ἐπὶ ὀκτὼ ἡμέρας καὶ ἑπτὰ νύκτας παρατηρῶ τὰς περιπετείας τῆς πάλης ἡμῶν καὶ δὲν εἰσέρχομαι εἰς τὴν αἴθουσαν εἰμὴ ὀλίγον, ἐνεκα πρὸ πάντων τῆς δυσωδίας τὴν ὁποῖαν ἀναπέμπουσι τὰ νερά τοῦ κύτους.

Κατὰ τινὰ τῶν τρικυμιῶν τούτων ἠκούσθη φωνὴ φρικτὴ λέγουσα «A man overboard» (ἄνθρωπος εἰς τὴν θάλασσαν). Καὶ τῶντι τῶν ναυτῶν τις καταπεσὼν ἀπὸ τὸν μέγαν ἰστὸν, ἐκτύπησεν εἰς τὸ τεῖχος τοῦ πλοίου καὶ ἐβυθίσθη εἰς τὰ κύματα. Τρέχομεν εὐθὺς πρὸς τὴν κρημασμένην ἐξῶθεν τοῦ πλοίου λέμβον, καὶ κόπτομεν τὰ σχοινία· ἀλλ' οἴμοι! τρέχοντες ὅπως ἐτρέχομεν οὐτε ἐβλέπομεν πλέον τὸν ταλαίπωρον ναύτην. Ἡ ἀγωνία ἡμῶν κορυφούται, διότι ἡ θάλασσα εἶναι τοσοῦτον τεταραγμένη, ὥστε πᾶσα λέμβος θὰ κατεποντίζετο ἀναμφιβόλως· διὸ καὶ ὁ πλοίαρχος ἀπηγόρευσε ἀπολύτως νὰ ῥίψωσι τινὰ τῶν ἡμετέρων εἰς τὴν θάλασσαν. Δὲν συγκατατίθεται ν' ἀφειθῶσιν ὀκτὼ ψυχαὶ ζωαὶ ἐκτεθειμέναι εἰς βέβαιον θάνατον ὅπως ἀναζητηθῆ ἐν πτώμα. Κατὰ δυστυχίαν, τὴν παρελθούσαν νύκτα τὰ κύματα εἶχον προσβάλλει μετὰ τὴν ὄρμην τὴν πλευρὰν τοῦ πλοίου, ὥστε κατεκόπησαν τὰ σχοινία τῆς πρὸς διάσωσιν ὠρισμένης λέμβου, ἥτις μόνη ἴσως θὰ εἰδύνατο ν' ἀνθέξῃ εἰς τὰ κύματα.

Ὁ ταλαίπωρος ναυγάτος εἶχεν ἠλικίαν εικοσιενὸς ἔτους· ἀκόμη νομίζω ὅτι τὸν βλέπω εὐθυμον καὶ φαιδρὸν. Ὀλίγα μόνον λεπτὰ ἤρκεσαν νὰ μεταβιβάσωσιν αὐτὸν ἀπὸ τῆς ζωῆς εἰς τὸν θάνατον.

Ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν καταστροφὴν ταύτην ἐπῆλθεν ἄκρα νηνεμία καὶ τὰ πτηνὰ τῆς θαλάσσης πεινῶντα προσέρχονται εἰς τὸ πλοῖον ἵνα εὐρωσὶ τι νὰ φάγωσιν. Ῥίψαντες δὲ μακρὰν κλωστήν μετὰ τῆς ἔχουσαν εἰς τὴν ἄκραν σφαῖραν μολυβδίνην, εἶδομεν τὰς περιγεῶς τοῦ Εὐέλπιδος Ἀκρωτηρίου δρωσῶς πρὸς αὐτὴν καὶ πε-

ριπλεκομένας. Καὶ τινὰ μὲν τῶν πτηνῶν συλλαμβάνονται τὴν νύκτα ἐπὶ τῶν ἰστῶν, οἱ ἄλλοι ὅμως μᾶς ἐμβάλλουσιν εἰς ἀνησυχίαν. Ὅτε ἐφάνη τὸ πρῶτον τῶν ὀρνέων τούτων εἰς τὸν ὀρίζοντα, τὸ ἐξελάδομεν ὡς λέμβον διασχίζουσαν τὸν ἄφρον τῶν κυμάτων. Μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐπλησίασε, τὸ μὲν σῶμα καὶ τὰς μακρὰς πτέρυγας ἔχον καταλεύκου, τοὺς δὲ ὀφθαλμούς ἐρυθροὺς καὶ περιδέραιον τοῦ αὐτοῦ χρώματος. Εἶναι δὲ οἱ ἄλλοι τὰ μεγαλύτερα ὄρνεα τοῦ κόσμου. Πολλοὶ εἰς αὐτῶν ἐκάθισαν εἰς τὸ πλοῖον καὶ ἡ ἀθηράγος αὐτῶν ἀγέλη δὲν ἐπαύσε περιπλανωμένη περὶ ἡμᾶς. Ῥίψαντες σχοινίον μακρὸν πεντακοσίων μέτρων μετὰ δόλωμα εἰς τὴν ἄκραν, εὐθὺς εἶδομεν τὸ λιμῶττον ὄρνεον ἀναπετᾶσαν τὰς πτέρυγας δεκαπέντε πόδας μακρὰς, καθίσαν εἰς τὰ κύματα, συστειλαν κατὰ τὸ ἡμισυ αὐτὰς, ἀρπάσαν τὸ δόλωμα καὶ βυθισθὲν εἰς τὴν θάλασσαν ἄμα αἰσθανθὲν αὐτό· τότε συνήλθομεν πολλοὶ ἵνα τὸ σύρωμεν εἰς τὸ κατάστρωμα. Τὸ δέσμα τῶν χειρῶν μου ἐξεκόλλησεν ὄλον. Καὶ τὸ περιεργὸν εἶναι ὅτι ἀφοῦ συλληφθῶσι τὰ ὄρνεα ταῦτα, τρέχουσιν ὡς τρελλὰ εἰς τὸ κατάστρωμα χωρὶς ποτὲ νὰ δυνηθῶσι νὰ πετάξωσιν, ἀλλὰ μένουσιν αἰχμαλώτα ὅπως δόλου ἄδετα· ὡς ἔχοντα ὅμως μακρὰς τὰς πτέρυγας μετὰ πῶσον κρότον διασχίζουσι τὸν ἀέρα ὅταν ἀνοίγωσιν αὐτὰς! Νομίζω ἀληθῶς ὅτι ἂν ἐν τῶν μεγάλων τούτων θηρίων τοῦ ἀνέμου ἐπιπτεν εἰς ἀγρόν, θὰ ἐφευγόν περιφοβοὶ οἱ γεωργοί. Καὶ ὅμως ὁ φόβος μάταιος· διότι τὰ γιγάντια ταῦτα πτηνὰ εἶναι καὶ μωρὰ καὶ δειλά. Ἀπλοῦς λάρος τὰ προσβάλλει καὶ τὰ διώκει· καὶ τοῦτο μᾶς διασκεδάζει συνεχῶς.

B'

Ἀπόβασις εἰς Μέλβουρν.

Πρῶτη θία τῆς γῆς.—Ἐξοδος εἰς τὸν ὄρμον τοῦ λιμένος Φιλίππου.—Ἐξοδὸς τοῦ θανάτου τοῦ πρίγκηπος Κονδέ.—Ἀπόβασις.—Σιδηρόδρομος.—Ἡ πόλις.—Ἀπόλιθνες πρὸ τοῦ θεάτρου.—Τὸ μουστεῖον.—Αἱ φυλακαί.

Ἐν θαλάσῃ, τῇ 7 Ἰουλίου 1866.

Τέλος πάντων ἀφοῦ εἶδομεν ὀγδοηκοντάκις ὀκτὼ τὸν ἥλιον ἀναβαίνοντα ἀπὸ τῶν κυμάτων ἐνώπιον ἡμῶν καὶ καταβαίνοντα ὀπισθεν, χθὲς ἠσθάνθημεν τὴν τελευταίαν συγκίνησιν τοῦ ταξιδίου. Ἐάν, ἐλέγομεν, δὲν ἐβλάφθησαν τὰ χρονόμετρα, εἴαν δὲν εἶναι λαθησμένοι οἱ υπολογισμοί μας, ἀπόψε θὰ ἴδωμεν τὰ φῶτα τῆς ἀυστραλικῆς γῆς. Οἱ σκοποὶ παρατροῦσιν ἐναγώνιοι ἀπὸ τῶν ἰστῶν· σιωπῇ προσδοκίας καὶ χαρᾶς ἐπικρατεῖ εἰς τὸ κατάστρωμα ὅ, που πάλλουσιν αἱ καρδίαι καὶ προσπαθεῖ τὸ βλέμμα νὰ εἰσχωρήσῃ πέραν τοῦ ὀρίζοντος. Πῶσον αἱ ὦραι φαίνονται μακρὰ! Τὴν ἐνάτην καὶ ἡμίσειαν ἐπαναλαμβάνομεν τοὺς υπολογισμούς μας, καὶ εἴαν ὁ ἄνεμος μᾶς βοηθήσῃ πάντοτε μετὰ τὴν αὐτὴν δύναμιν, μόνον ἡμίσεια ὦρα ἀρκεῖ νὰ μᾶς

τησιών ανέμων. Ἡ γαλήνη αὐτή, τὴν ὁποῖαν φοβοῦνται πάντοτε οἱ πλείοντες, εἶναι ἡ μόνη σιὰ εἰς τὸν πίνακα τῆς θαλασσοπλοῖας τῶν μερῶν ἐκείνων. Γλυκὺς ζέφυρος συγκινοῦν συνεχῶς τὸν καύσονα τοῦ ἡλίου διευκλινε καὶ ἐξησφάλιζε τὸν πλοῦν ἡμῶν πάντα ἦσαν φαιδρὰ, διότι ἦτο γνωστὸν ὅτι ὁ ἄνεμος μένει ὁ αὐτὸς ἐπὶ ὁλοκλήρους ἑβδομάδας καὶ ὅτι παύει εἰς τὴν ζώνην τῆς γαλήνης, ἡ ὁποία γεννᾶται συναντωμένη μετὰ τὸν ἐναντίον ἄνεμον· διότι ὁ μὲν ἔρχεται ἐκ τοῦ βορειανατολικοῦ, ὁ δὲ ἐκ τοῦ ἀνατολικομεσημβρινοῦ μέρους.

Ἡμεῖς δὲ πολλὰ εὐτυχῶς, ἀντὶ νὰ μείνωμεν ἀκίνητοι ἐπὶ ἑβδομάδας καὶ νὰ ῥίπτωμεν καθ' ἑσπέρας πλοῖον τοῦ πλοίου περὶν, τὸ ὁποῖον νὰ εὐρίσκωμεν τὴν ἐπιούσαν κοιμώμενον εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν, ἐπροχωροῦμεν. Ὁ ἄνεμος μᾶς ἀφίνει καὶ περιμένει μὲν σωρὸς νερῶν ἔρχεται ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ, καὶ ἐκρηγνύμενος ἐπὶ τῶν κεφαλῶν ἡμῶν, κατακλύει αὐτὰς ὡς ἄλλος καταρ-βάκτης· ἀλλ' ὁ κατακλυσμός φέρει τὸν τακτικὸν ἄνεμον, τὸν γεννώμενον εἰς τὸ Εὐέλπι' Ἀκρωτήριον καὶ πνέοντα πρὸς τὴν Ἀγίαν Ἐλένην. Ὁ δὲ ἀνατολικομεσημβρινός, ὠθῶν τὸ πλοῖον πρὸς μεσημβρίαν, τὸ φέρει ἀσφαλῶς πρὸς τὴν Βρασιλίαν. Ἀλλ' εἰς τὰ παλαιὰ ταῦτα πλάτη εἰμεθα βέβαιοι ὅτι θὰ εὐρωμεν τοὺς σφοδρὸς δυτικούς ἀνέμους, οἵτινες θὰ μᾶς φέρωσι κάτω τοῦ Εὐέλπιδος Ἀκρωτηρίου μέχρις Ἀυστραλίας.

Ἐκτακτὸς φαιδρότης καταλαμβάνει πάντας τοὺς διαβαίνοντα τὸν ἰσημερινόν. Ἡ ζωηρότης, ἡ ἐργασία καὶ ἡ νεότης εἶναι οἱ τρεῖς σύντροφοι τῶν πλεόντων. Τὸ κατ' ἐμὲ δὲ, ὅς τις κατὰ πρῶτον ταξιδεύω ἐπὶ ἰστιοφόρου, χαίρω διὰ τὴν τύχη μου ὅτι μανθάνω τὰ τοῦ εἶδους τούτου τῆς ναυτιλίας μετὰ τῶν ἐμπειρῶν συνοδοιπόρων μου. Ἡ θαλασσοπλοῖα ἐπὶ πλοίου ἰστιοφόρου εἶναι ἀληθῶς μαγευτικὴ. Εἶσαι ἀδιακόπως ἀγρυπνος, ἔχεις τὸ βλέμμα εἰς τὰ ἄρμενα, βλέπεις κλινόντας μεγαλοπρεπῶς τοὺς ἰστούς ὑπὸ τὴν πνοὴν τοῦ ἀνέμου· πάντα σὲ φαιδρύνουσι. Καὶ διὰ τοῦτο ὁ δούξ τοῦ Παντιέβρ ἐπροτίμησε πλοῖον ἰστιοφόρον. Ὁ Ὀμέρ Πασσᾶς ἐθριάμβευσε κατὰ τὸν τελευταῖον ἀγῶνα, τὸν ὁποῖον τέσσαρα πλοῖα ἠγωνίσθησαν ἀπὸ Μέλβουρν εἰς Λονδίνον· ἐντὸς ἑβδομήκοντα ἡμερῶν ἐφθασεν εἰς τὴν μητρόπολιν, ἐνῶ ἄλλο πλοῖον ἐκ τῶν διαγωνισθέντων ἐφθασε μετὰ ἑκατὸν ἑνδεκά. Ἔχει χωρητικότητα χιλίων διακοσίων τόνων, φέρει πλήρωμα τεσσαράκοντα δύο ἀνδρῶν καὶ περιέχει δωμάτια δεκαεὶ ἐπιδατῶν. Καταλύομεν δὲ ἐν ἀνέσει διότι, πλὴν τῶν τριῶν ἡμῶν καὶ τοῦ ὑπρέτου τοῦ πρίγκηπος, δύο ἄλλοι μόνον συνοδοιποροῦσι μετὰ ἡμᾶς, ἦτοι μία νέα χήρα μετὰ τὸν μνηστῆρά της, εὐρίσκοντες ἴσως τοὺς Γάλλους ἡμᾶς ὅπως φιλοταράχους. Ὑποθέτω δὲ ὅτι δὲν κάμνουσιν ὡς ἡμεῖς ἐν κινήσει τοῦ γούματος, οἵτινες γελῶμεν διὰ

τὴν διδομένην τροφήν, ἄγνωστον ὅπως ὅτε εἰμεθα εἰς τὴν ξηράν. Γελῶμεν δὲ διότι τὸ μὲν ῥόφημα εἶναι νερὸν καθαρὸν καὶ πέπερι, τὰ δὲ κερκεύματα πέπερι καὶ νερὸν. Μᾶς δίδουσι πολὺν παστὸν ὀνίσκον τὸ πρῶτ' καὶ περισσώτερον τὸ ἑσπέρας, ὡς ἄρτυμα ἀφίας ἢ βέγγας καὶ νερὸν καλὸν διὰ ἰχθυοτροφείον. Καὶ αὐτὴ εἶναι ἡ βῆσις τῶν κηθμερινῶν γευμάτων· εὐτυχῶς ὑπάρχει γάλα πυκτὸν (διότι μία μόνη ἀγελάς εὐρίσκεται πρὸς εὐχαριστήσιν τῶν ὀφθαλμῶν) καὶ δέκα πρόβατα, τὰ ὁποῖα τρώγομεν ἀρχίζοντες ἀπὸ τὴν κεφαλὴν καὶ τελειώνοντες εἰς τὴν οὐράν. Ὅσον δὲ διὰ φαγητὰ ἐκ πτηνῶν, ταῦτα πετῶσιν ἐν γένει ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν ἡμῶν. Ὑπερβάντες δὲ τὸν ἰσημερινόν τὴν 13 καὶ τὸν αἰγώκερον τὴν 21 Μαΐου, παρεπλεύσαμεν τὰς ἀκτὰς τῆς Βρασιλίας· διαπλεύσαντες δὲ μετὰ τὴν Ἀφρικῆς καὶ Αὐστραλίας ἐφθάσαμεν τῇ βοήθειᾳ τῶν βρυμάτων καὶ τῶν δυτικῶν ἀνέμων εἰς Μέλβουρν. Σφοδρότατος ἄνεμος δυτικὸς ὠθεῖ ἡμᾶς εἰς τὰ ἐμπροσθεν μετ' ἀκτανοήτου ταχύτητος· τὰ νεφῆ εἶναι χαμηλὰ καὶ πυκνὰ, τὸ δὲ πλοῖον βυθίζεται μετὰ τῶν κμάτων ὑψηλῶν ἄτινα, ἀφρίζοντα, συρίζοντα καὶ ὑπερνεφῆ, φαίνονται ζητοῦντα νὰ καταπίωσιν αὐτό. Ἄν δὲ καὶ ὀμιλοῦμεν δυνατότατα δὲν ἀκούομεν ὁ εἰς τὸν ἄλλον. Προσκολλώμεθα καλῶς εἰς στερεὰ μέρη τοῦ πλοίου ἵνα μὴ ἀφραπασθῶμεν ἀπὸ τὰ κατακλύζοντα τὸ κατάστρωμα κύματα· τέσσαρες ἄνθρωποι δεδεμένοι στερεῶς διὰ σχοινίου κρατοῦσι τὸ πηδάλιον, ἀγωνίζονται ὅλη δύναμει ἐνίοτε δὲ καὶ ἀνατρεπόμενοι ἀπὸ σφοδρῶτατον κλόνον τοῦ οἴκου. Ὁ σάλος τοσοῦτον ἀνακτινάζει ἡμᾶς, ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ ναῦται ἀδυνατοῦσι νὰ σταθῶσιν ὄρθιοι. Οἱ ἰστοὶ λυγίζονται μέχρι τοῦ καταστρώματος καὶ τὸ σκάφος τρίζει ὁλόκληρον· καὶ ὅμως ἔχομεν ἀνοικτὰ ὀλίγα ἰστία· τοσοῦτῳ δὲ ἀκταμάχητος ἡ δύναμις τοῦ ἀνέμου, ὥστε διετρέξαμεν 278 μίλια ἐν τῷ διαστήματι εἰκοσιν ὥρων.

Πλέον τῶν χιλίων μέτρων ἀπέχουσι ἀπ' ἀλλήλων αἱ κορυφαὶ δύο ἀλλεπαλλήλων κυμάτων. Ἡμεῖς δὲ τρέχομεν ὅσον καὶ αὐτὰ. Καὶ ποτὲ μὲν καταβαίνομεν εἰς βαθὺ βάραθρον, ποτὲ δὲ ἀναβαίνομεν εἰς κορυφὴν ὄρους· καὶ ὅτε παρασυρόμεθα ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ τρομεροῦ ἐκείνου κτηφόρου δὲν βλέπομεν πλέον τὸν ὀρίζοντα, καὶ τὸ κύμα τὸ ὁποῖον ἀφήκαμεν ὀπίσω μᾶς προφυλάττει ἀπὸ τὸν ἄνεμον. Ἡ ἄβυσσος εἶναι ἀχανής.

Μίξιν τῶν ἡμερῶν ὁ ἄνεμος ἔπνεε πλάγιος· τρία δὲ ἢ τέσσαρα μέτρα μακρὰν ἡμῶν βλέπομεν ἐρχόμενον τρικάρτον ἀγγλικὸν πλοῖον· οἱ ἐν αὐτῷ εἶναι οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι τοὺς ὁποίους εἶδομεν ἀφ' οὗτο ἀνεχωρήσαμεν ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν. Καὶ προσηγορέθημεν μὲν διὰ χειρονομιῶν, καὶ διεκρίνομεν τὰ πρόσωπα, ἀλλὰ καθ' ἕκαστον μέγα κύμα τὸ ὁποῖον περὶ μετὰ αὐτοῦ καὶ ἡμῶν

τὸ καθιστᾶ ἄφαντον ὁλόκληρον μετὰ τὰ ἰστία, μετὰ τοὺς ἰστούς καὶ μετὰ ὅτι ἄλλο ἔχει. Ἐνίοτε μόνον ὅταν ἡ θάλασσα ἀνυψῶν τὸ πλοῖόν μας, παρατηροῦμεν ὑπεράνω αὐτῆς ὁλόκληρον τὴν γαλκότευκτον κοιλίαν τοῦ τρικάρτου, ἀνοικτὴν μέχρι τῆς τρώπιδος, ποτὲ δὲ τὸ κατάστρωμα ὅπως πλαγιασμένον καὶ φαινόμενον ὡς πλευρὰ βουνοῦ, καὶ τότε μόνον ἐννοοῦμεν τὴν θέσιν καὶ τοῦ ἡμετέρου πλοίου. Τὸ ἑσπέρας ὁ ἥλιος φαίνεται ὄψω, ἀλλὰ δὲν βλέπομεν αὐτὸν διαρκῶς· ἐνεκα τῆς ἀλλεπαλλήλου κινήσεως τῶν κυμάτων. Ἐνίοτε ἡ ἄκρα τῶν ἰστῶν μαστίζει τὴν κορυφὴν τῶν κυμάτων. Ὁ μικρὸς δόλων σχισθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀνέμου πετᾶ ὡς ἄχυρον.

Οἱ κίνδυνοι πολλαπλασιάζονται ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν· ἐναντίον δὲ τῶν συμβάντων κατὰ τὴν τελευταίαν ναυσιπορίαν τοῦ Ὀμέρ Πασσᾶ, οὐδεὶς ἠρπάγη ἀπὸ τὸ κατάστρωμα· ἐγὼ δὲ ἐπὶ ὀκτὼ ἡμέρας καὶ ἑπτὰ νύκτας παρατηρῶ τὰς περιπετείας τῆς πάλης ἡμῶν καὶ δὲν εἰσέρχομαι εἰς τὴν αἴθουσαν εἰμὴ ὀλίγον, ἐνεκα πρὸ πάντων τῆς δυσωδίας τὴν ὁποῖαν ἀναπέμπουσι τὰ νερά τοῦ κύτους.

Κατὰ τινὰ τῶν τρικυμιῶν τούτων ἠκούσθη φωνὴ φρικτὴ λέγουσα «A man overboard» (ἄνθρωπος εἰς τὴν θάλασσαν). Καὶ τῶντι τῶν ναυτῶν τις καταπεσὼν ἀπὸ τὸν μέγαν ἰστὸν, ἐκτύπησεν εἰς τὸ τεῖχος τοῦ πλοίου καὶ ἐβυθίσθη εἰς τὰ κύματα. Τρέχομεν εὐθὺς πρὸς τὴν κρημασμένην ἐξῶθεν τοῦ πλοίου λέμβον, καὶ κόπτομεν τὰ σχοινία· ἀλλ' οἴμοι! τρέχοντες ὅπως ἐτρέχομεν οὐτε ἐβλέπομεν πλέον τὸν ταλαίπωρον ναύτην. Ἡ ἀγωνία ἡμῶν κορυφούται, διότι ἡ θάλασσα εἶναι τοσοῦτον τεταραγμένη, ὥστε πᾶσα λέμβος θὰ κατεποντίζετο ἀναμφιβόλως· διὸ καὶ ὁ πλοίαρχος ἀπηγόρευσε ἀπολύτως νὰ ῥίψωσι τινὰ τῶν ἡμετέρων εἰς τὴν θάλασσαν. Δὲν συγκατατίθεται ν' ἀφεισθῶσιν ὀκτὼ ψυχαὶ ζωαὶ ἐκτεθειμέναι εἰς βέβαιον θάνατον ὅπως ἀναζητηθῆ ἐν πτώμα. Κατὰ δυστυχίαν, τὴν παρελθούσαν νύκτα τὰ κύματα εἶχον προσβάλλει μετὰ τὸσάυτην ὄρμην τὴν πλευρὰν τοῦ πλοίου, ὥστε κατεκόπησαν τὰ σχοινία τῆς πρὸς διάσωσιν ὠρισμένης λέμβου, ἦτις μόνη ἴσως θὰ εἰδύνατο ν' ἀνθέξῃ εἰς τὰ κύματα.

Ὁ ταλαίπωρος ναυγάτος εἶχεν ἠλικίαν εικοσιενὸς ἔτους· ἀκόμη νομίζω ὅτι τὸν βλέπω εὐθυμον καὶ φαιδρὸν. Ὀλίγα μόνον λεπτὰ ἤρκεσαν νὰ μεταβιβάσωσιν αὐτὸν ἀπὸ τῆς ζωῆς εἰς τὸν θάνατον.

Ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν καταστροφὴν ταύτην ἐπῆλθεν ἄκρα νηνεμία καὶ τὰ πτηνὰ τῆς θαλάσσης πεινῶντα προσέρχονται εἰς τὸ πλοῖον ἵνα εὐρωσὶ τι νὰ φάγωσιν. Ῥίψαντες δὲ μακρὰν κλωστήν μετὰ τῆς ἔχουσαν εἰς τὴν ἄκραν σφαῖραν μολυβδίνην, εἶδομεν τὰς περιγεῶς τοῦ Εὐέλπιδος Ἀκρωτηρίου δρωσῶς πρὸς αὐτὴν καὶ πε-

ριπλεκομένας. Καὶ τινὰ μὲν τῶν πτηνῶν συλλαμβάνονται τὴν νύκτα ἐπὶ τῶν ἰστῶν, οἱ ἄλλοι ὅμως μᾶς ἐμβάλλουσιν εἰς ἀνησυχίαν. Ὅτε ἐφάνη τὸ πρῶτον τῶν ὀρνέων τούτων εἰς τὸν ὀρίζοντα, τὸ ἐξελάδομεν ὡς λέμβον διασχίζουσαν τὸν ἄφρον τῶν κυμάτων. Μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐπλησίασε, τὸ μὲν σῶμα καὶ τὰς μακρὰς πτέρυγας ἔχον καταλεύκου, τοὺς δὲ ὀφθαλμούς ἐρυθροὺς καὶ περιδέραιον τοῦ αὐτοῦ χρώματος. Εἶναι δὲ οἱ ἄλλοι τὰ μεγαλύτερα ὄρνεα τοῦ κόσμου. Πολλοὶ εἰς αὐτῶν ἐκάθισαν εἰς τὸ πλοῖον καὶ ἡ ἀθηράγος αὐτῶν ἀγέλη δὲν ἐπαύσε περιπλανωμένη περὶ ἡμᾶς. Ῥίψαντες σχοινίον μακρὸν πεντακοσίων μέτρων μετὰ δόλωμα εἰς τὴν ἄκραν, εὐθὺς εἶδομεν τὸ λιμῶττον ὄρνεον ἀναπετᾶσαν τὰς πτέρυγας δεκαπέντε πόδας μακρὰς, καθίσαν εἰς τὰ κύματα, συστειλαν κατὰ τὸ ἡμισυ αὐτὰς, ἀρπάσαν τὸ δόλωμα καὶ βυθισθὲν εἰς τὴν θάλασσαν ἄμα αἰσθανθὲν αὐτό· τότε συνήλθομεν πολλοὶ ἵνα τὸ σύρωμεν εἰς τὸ κατάστρωμα. Τὸ δέσμα τῶν χειρῶν μου ἐξεκόλλησεν ὄλον. Καὶ τὸ περιεργὸν εἶναι ὅτι ἀφοῦ συλληφθῶσι τὰ ὄρνεα ταῦτα, τρέχουσιν ὡς τρελλὰ εἰς τὸ κατάστρωμα χωρὶς ποτὲ νὰ δυνηθῶσι νὰ πετάξωσιν, ἀλλὰ μένουσιν αἰχμάλωτα ὅπως δόλου ἄδετα· ὡς ἔχοντα ὅμως μακρὰς τὰς πτέρυγας μετὰ πῶσον κρότον διασχίζουσι τὸν ἀέρα ὅταν ἀνοίγωσιν αὐτὰς! Νομίζω ἀληθῶς ὅτι ἂν ἐν τῶν μεγάλων τούτων θηρίων τοῦ ἀνέμου ἐπιπτεν εἰς ἀγρόν, θὰ ἐφευγόν περιφοβοὶ οἱ γεωργοί. Καὶ ὅμως ὁ φόβος μάταιος· διότι τὰ γιγάντια ταῦτα πτηνὰ εἶναι καὶ μωρὰ καὶ δειλά. Ἀπλοῦς λάρος τὰ προσβάλλει καὶ τὰ διώκει· καὶ τοῦτο μᾶς διασκεδάζει συνεχῶς.

B'

Ἀπόβασις εἰς Μέλβουρν.

Πρῶτη θεὰ τῆς γῆς.—Ἐξοδος εἰς τὸν ὄμον τοῦ λιμένος Φιλίππου.—Ἐξοδὸς τοῦ θανάτου τοῦ πρίγκηπος Κονδέ.—Ἀπόβασις.—Σιδηρόδρομος.—Ἡ πόλις.—Ἀπόλιθνες πρὸ τοῦ θεάτρου.—Τὸ μουστεῖον.—Αἱ φυλακαί.

Ἐν θαλάσῃ, τῇ 7 Ἰουλίου 1866.

Τέλος πάντων ἀφοῦ εἶδομεν ὀγδοηκόντακις ὀκτὼ τὸν ἥλιον ἀναβαίνοντα ἀπὸ τῶν κυμάτων ἐνώπιον ἡμῶν καὶ καταβαίνοντα ὀπισθεν, χθὲς ἠσθάνθημεν τὴν τελευταίαν συγκίνησιν τοῦ ταξιδίου. Ἐάν, ἐλέγομεν, δὲν ἐβλάφθησαν τὰ χρονόμετρα, εἴαν δὲν εἶναι λαθησμένοι οἱ ὑπολογισμοί μας, ἀπόψε θὰ ἴδωμεν τὰ φῶτα τῆς ἀυστραλικῆς γῆς. Οἱ σκοποὶ παρατροῦσιν ἐναγώνιοι ἀπὸ τῶν ἰστῶν· σιωπῇ προσδοκίας καὶ χαρᾶς ἐπικρατεῖ εἰς τὸ κατάστρωμα ὃ, που πάλλουσιν αἱ καρδίαι καὶ προσπαθεῖ τὸ βλέμμα νὰ εἰσχωρήσῃ πέραν τοῦ ὀρίζοντος. Πῶσον αἱ ὠραι φαίνονται μακρὰ! Τὴν ἐνάτην καὶ ἡμίσειαν ἐπαναλαμβάνομεν τοὺς ὑπολογισμούς μας, καὶ εἴαν ὁ ἄνεμος μᾶς βοηθήσῃ πάντοτε μετὰ τὴν αὐτὴν δύναμιν, μόνον ἡμίσεια ὥρα ἀρκεῖ νὰ μᾶς

φέρη εις τὴν περιφέρειαν τὴν ὁποίαν φωτίζει ὁ φάρος. Ὡς ἡ κόρυς τῆς ναυτιλίας! τὴν ἰδρῆσθαισαν ὡραν τρεῖς μῆνας μετὰ τὴν θαλασσοπλοίαν, μεταξὺ οὐρανοῦ καὶ ὕδατος, τριπλαῖ ἀνευφημίαι ἐκτραχέσαι ἀνωθεν τῶν ἰσθμῶν ἀναγγέλλουσιν ὅτι οἱ σκοποὶ εἶδον τὸ φῶς τοῦ φάρου καὶ τὴν γῆν. Εὐρισκόμεθα τότε εἰς τὸ ἀκρωτήριο Ὁτουαί καὶ ἀνέβημεν εὐθὺς εἰς τὰ καρχήσια ἵνα ἴδωμεν τὰ περιπέθητα φῶτα μετὰ εἴκοσι λεπτὰ αἱ ἀκτίνες αὐτοῦ διεκρίνοντο καὶ ἀπὸ τὸ κατάστρωμα. Μετὰ ταῦτα διευθύνθημεν εἰς τὸν ὄρμον τοῦ λιμένος Φιλίππου. Οὐδὲν δύναται νὰ ἐξεικονίσῃ τὸν ἐπικρατήσαντα θόρυβον ἢ ἡχὸν τοῦ πλοίου ἐπαναλαμβάνει τὰ φαιδρὰ ἡμῶν ἄσματα καὶ οὐδεὶς τὴν φορὰν ταύτην θὰ κοιμηθῇ, τόσον μεγάλη εἶναι ἡ ζωηρότης καὶ ὁ θόρυβος ἢ θεία Πρόνοια μᾶς ὁδηγεῖ εἰς τὴν γῆν ἢ λέγομεν πλέον ὅτι θὰ κάμωμεν «τρίπας εἰς τὸ νερόν», ἀλλ' ἐτοιμάζομεν τὰ κιβώτια μᾶς. Ἴδου ἡ Αὐστράλια! Οἱ τρεῖς μῆνες τῆς θαλασσοπλοίας φαίνονται ὡς ὥρατον ὄνειρον.

Ἄμα ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου, μετ' ὁποίαν χάραν ἐτείναμεν τὰ τηλεσκοπία μᾶς εἰς τὰ παράλια. Ἰψηλαὶ ἀκταὶ καταπράσινοι, ἀγρίαν ἔχουσαι τὴν ὄψιν, ἐκτείνονται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μᾶς καὶ ἀνεξήγητος εἶναι ἡ χαρὰ ἡμῶν, βλέποντων γῆν τὴν ὁποίαν ἔτη πολλά ἐνομιζόμεν ὅτι δὲν θὰ ἠμπορέσωμεν νὰ πατήσωμεν, ἔξ' ἑκατομμύριον ἀπέχουσαν τῆς Εὐρώπης. Αἱ ὀλίγαι εἰδήσεις τὰς ὁποίας ἔχομεν περὶ τῆς γῆς ταύτης ἐξάπτουσιν ἔτι μᾶλλον τὴν περιέργειαν ἡμῶν πρὸς ἀνίχνευσιν γῆς, τῆς ὁποίας τὴν ὑπαρξίν ἠγνόουν οἱ προπάτορές μας. Φαίνεται ὅτι εἰσερχόμεθα ζωγραφικῶς καὶ διανοητικῶς εἰς νέον κόσμον. Τὰ ἀπὸ τῶν ἐκεῖνα ὄρα τὰ ὁποία φαίνονται μακρόθεν ἔχοντα τοὺς χαρακτῆρας γῆς παρθένου, παράκεινται πρὸς τοὺς φάρους, τὰ ἔργα ταῦτα τῆς ἀνθρωπίνης χειρός. Ὁ νέος οὗτος πολιτισμὸς, ἡ γῆ αὐτὴ ἢ πρὶν ἀδρανῆς ἢ βάρβαρος δὲν εἶναι ἀκόμη κεκαλυμμένη ὑπὸ μυστηριώδους πέπλου; Πόσα μυστήρια εἰς ἡμᾶς, οἵτινες ἐφθάσαμεν κατακυλιόμενοι ἀπὸ τὴν θάλασσαν μετὰ τὰς ἰδέας καὶ μετ' ὅλην τὴν ἀτμοσφαιραν τῆς Εὐρώπης! Ὅποια ἢ ἡδονὴ τοῦ βλέποντος γῆν νέαν! Ἐμπροσθεν ἡμῶν ἔχομεν τὴν γῆν τῶν χρυσορυχείων, τῶν ἀπεράντων ποιμνίων, τῶν ἔτι χθεσινῶν πόλεων. Εἰς αὐτὴν ὑπάγομεν νὰ ἐξασκήσωμεν ὅλην τὴν εἰκοσαετῆ ἡμῶν ζωηρότητα καὶ ν' ἀπολαύσωμεν τόσα θεάματα. Καὶ ὅμως ἡ πρώτη εὐτυχία τὴν ὁποίαν ἐλπίζω νὰ εὕρω εἰς αὐτὴν, εὐτυχία ἀπαράμιλλος, τὸ ἀντικείμενον ὄλων τῶν καθημερινῶν μου σκέψεων, εἶναι ἡ ἀνάγνωσις τῶν ἐξ Εὐρώπης ἐπιστολῶν.

Ἡ ἀγαλλίασις εἶναι τόσον ζωηρὰ μεταξὺ ἡμῶν, ὥστε ὅλοι ἐχάσαμεν τὴν κεφαλήν. Ἠλέομεν περὶ τὸν αἰγιαλὸν καὶ ὅλην τὴν πρῶταν παρακολουθούμεν σειρὰν ἀμυγδαλῶν ἀκτῶν διαδεχο-

μένων ἀλλήλας. Ἠλέομεν δὲ τόσον καλὰ ὥστε αἴφνης παρετηρήσαμεν μετὰ τρόμου ὅτι ὑπερέβημεν τὸν πόρον δι' οὗ ἔπρεπε νὰ περάσωμεν, καὶ κατευθυνόμεθα ἐπὶ τῶν σκοπέλων. Τότε ἠναγκάσθημεν νὰ λοξοδρομήσωμεν ὀλόκληρον ἡμέραν, ὅπως κατορθώσωμεν νὰ ἐξέλθωμεν παλαιότερες πρὸς τὸν ἄνεμον καὶ τὴν παλίρροϊαν. Ἡ ἥλιος λαμπρὸς φωτίζει τὴν κορυφὴν τῶν πρασίνων λόφων, μεταξὺ βράχων καὶ σωρῶν δένδρων καὶ οἰκίσκων λευκῶν ἐχόντων κήπους, ἀληθεῖς παραδείσους τῆς γηραιῆς Ἀγγλίας.

Τὴν τρίτην καὶ ἡμίσειαν ὡραν διέβημεν τὸν πόρον, πλατὺν περὶ τὸ μίλιον, μεταξὺ βεῦματος βέοντος ὡς κεραυνός ἢ ἕμβος τοῦ ὑγειονομείου, φέρουσα τὴν ἀποτρόπαιον κιτρίνην σημαίαν, ἐρχεται νὰ βεβαιωθῇ μήπως φέρωμεν χολέραν ἢ τὴν νόσον τῶν ζώων, μετὰ ταῦτα εἰσερχόμεθα πλησίον εἰς τὸν λιμένα Φιλίππου, μεγίστην λεκάνην τετρακοσίων τετραγωνικῶν μιλίων, ἀληθῆς λίμνην ἀγρίαν περικυκλουμένην ἀπὸ μεγάλης ζώνης ζοφερῶν αἰγιαλῶν ἢ δὲ πόλις Μέλβουρν κείται εἰς τὰ ἐνδότερα. Μέγας δὲ ἀριθμὸς πλοίων ἐξέρχονται ἵνα μᾶς χαιρετίσωσιν, ἐλπίζοντες νὰ διαφύγῃ καὶ αὐτὰ τοὺς κινδύνους τοὺς ὁποίους διατρέξαμεν κατὰ τὸν μακρότατον ἡμῶν πλοῦν ἄλλα δὲ ἀγκυροβολοῦσι καὶ ὁ κρότος τῶν ἀνελισσομένων ἀλύσεων φθάνει μέχρις ἡμῶν καὶ ἄλλα ἀναπαύονται ἐπὶ τῶν ἀγκυρῶν ὡς γιγάντια σημεῖα τῆς φερούσης εἰς τὴν πόλιν ὁδοῦ. Ἀλλὰ δύο ἢ ἥλιος πρὶν ἢ ἴδωμεν τὴν ἄκραν τοῦ ὄρμου, ὁ ἄνεμος κοπάζει διὰ μίαν καὶ γαλήνη ἄκρα ἐπανερχεται. Καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς τύσης σπουδῆς μένομεν ἀκίνητοι εἴκοσι λεύγας μακρὰν τοῦ τελευταίου ὄρου τοῦ ταξιδίου μᾶς.

Ἄλλ' οἴμοι! πρὶν ἢ διαβῶμεν τὸν πόρον καὶ ἴδωμεν ἐκ τοῦ πλοίου τὴν γῆν, ἢ πρώτη ξένη φωνὴ τὴν ὁποίαν ἠκούσαμεν ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς μας εἶναι ἢ τοῦ πρωρεῶς, ἀναγγεῖλαντος τὸν πρόσφατον θάνατον τοῦ πρίγκηπος δὲ Κονδέ. Ἐπεσον ὡς κεραυνός! Ἀφ' οὗ παρήλθον τρεῖς μῆνες χωρὶς νὰ λάβωμεν εἰδήσεις τῶν ἡμετέρων, ἀφ' οὗ τρεῖς μῆνες ἐτρέφθημεν μετὰ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ ἴδωμεν εἰς τὴν ἀπωτάτην γῆν τὸν γενναῖον ἐκεῖνον ἡγεμονόπαιδα, ἢ τρομερὰ εἰδησιῶν τοῦ θανάτου αὐτοῦ κατεβύθισεν ἡμᾶς εἰς θλίψιν ἀπαράμυθον. Τὴν προτεραιάν ἐχάριστον ἐνθυμούμενοι ὅτι θὰ τὸν ἴδωμεν, ὅτι θὰ περιηγηθῶμεν μετ' αὐτοῦ τὴν Αὐστράλιαν, καὶ μετ' αὐτοῦ θὰ ὑπάγωμεν εἰς τὴν Κίνα καὶ τὴν Ἰαπωνίαν. Ὁ ταλαίπωρος! ἀπέθανεν εἰκοσαετῆς μακρὰν τῆς μητρὸς, ἔξ' ἑκατομμύριον μίλια μακρὰν τῆς πατρίδος του!

Τὰ φῶτα τῆς πόλεως Μέλβουρν, ὅμοια πρὸς τὰ τῶν ἡμετέρων πρωτευουσῶν, φαίνονται μακρόθεν τὸ ἑσπέρας, καὶ ἡ ἡχὸν τοῦ θορύβου μεγάλης πόλεως φθάνει κατὰ διαστήματα μέχρις ἡμῶν. Τὸ σύριγμα τῶν σιδηροδρόμων, ἢ βραγχχὴ

φωνὴ τῶν εἰσερχομένων καὶ ἐξερχομένων ἀτμοπλοίων, μόνα ταῦτα προσβάλλουσι τὰς ἀκοὰς ἡμῶν.

Οὕτω πως προοιμιάζεται ἡ εἴσοδος ἡμῶν εἰς τὴν χώραν τῆς Αὐστραλίας. Καὶ λοιπὸν ἐγυρίσαμεν τὸ ἡμισυ τῆς σφαίρας διὰ νὰ μὴ ἴδωμεν ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον τόσον ἠγαπῶμεν.

8 Ἰουλίου. — Ὅλην τὴν νύκτα, ὅλην τὴν πρῶταν καὶ ὅλην τὸ δειλὴν ἢ γαλήνη κρατεῖ ἡμᾶς ἀκινήτους ἐντὸς τῆς μεγάλης ταύτης λίμνης, ἀπέναντι τῆς πόλεως τὴν ὁποίαν τόσον ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἐπισκεφθῶμεν. Ἀληθῆς βάσανον Ταντάλου. Ἐλθούσης τῆς νυκτὸς ἐπνευσεν ἐπὶ τέλους λεπτὸς ζέφυρος, ὅς τις μᾶς ἔφερε μὲν πλησιέστερον τῶν φῶτων, μᾶς ἀφῆκεν ὅμως εὐθὺς. Αἱ ἀλύσεις τῶν ἀγκυρῶν κροτοῦσιν αἴφνης ὡς κεραυνοὶ καὶ τὴν φορὰν ταύτην, πέντε λεύγας μακρὰν τῆς προκυμαίας, ἡ ἀγκυρα φθάνει εἰς τὸν πυθμένα τῆς θαλάσσης καὶ ἡμεῖς, τὴν τελευταίαν βεβαιῶς φορὰν, ἀναπαύομεθα εἰς τὰς κλῖνας εἰς τὰς ὁποίας ἐκοιμήθημεν τρεῖς μῆνας.

Ἄλλ' ἴδου ἀκούεται μακρὰν ὑπόκωφος κρότος, κρότος κωπῶν αἴτινες σχίζουσι τὴν θάλασσαν, κρότος τακτικὸς καὶ ἔρρυθμος, τὸν ὁποῖον ἀκούομεν καθαρῶτερον ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν. Εἶναι κρότος λευθῶν αἱ ὁποῖαι ἐρχονται εἰς τὸ πλοῖον. Εἶναι τάχα αὐτόχθονες λογχοφόροι; Ὁχι, εἶναι ὁ κρεωπώλης, ὁ ἀρτοποιῶλης, ὁ ὀφωπώλης, ὁ ἀστυνόμος ὅλοι δὲ φοροῦσι μαύρους πῆλους, καὶ εἶναι ἐνδεδυμένοι ὡς ἡμεῖς, καὶ ἐρχονται ἀμιλλώμενοι τίς νὰ πρωτολάβῃ τὰς παργγελίας τοῦ Ὁμῆρ Πασσᾶ.

Αἱ συνομιλίας ἄρχονται καὶ προκαλοῦσι τὴν περιέργειάν μας. Μᾶς ἀποκρίνονται ὅτι ὑπάρχει κρίσις πολιτικὴ, κρίσις ἐμπορικὴ, πάλη τῶν δύο βουλῶν, ζωηρὰ ἔριδες τῶν ὀπαδῶν τῆς προστασίας καὶ τῶν ὀπαδῶν τῆς ἐλευθέρως συναλλαγῆς, ἐκκλησίαι εἰς τὴν γενικὴν ψηφοφορίαν ἐν ἐνὶ λόγῳ ἐφθάσαμεν, ὡς φαίνεται, εἰς τὴν ἄκραν ταύτην τοῦ κόσμου, εἰς ὡραν καθ' ἣν ὁ πολιτικὸς βίος ἐξάπτει εἰς τὸν ὑπατον βαθμὸν τὰ πνεύματα. Οἱ ἀγαθοὶ οὗτοι Αὐστραλοὶ φαίνονται μοι πολλὰ ἐνθερμοὶ κατὰ τὰς συζητήσεις.

9 Ἰουλίου. — Ἐν βῆμα ἔτι καὶ εἰσερχόμεθα εἰς τὸν λιμένα ἢ πόλιν δὲν κείται ἐπὶ τοῦ ὄρμου, ἀλλὰ δύο ἢ τρία μίλια ἀπὸ τῆς ἀκτῆς. Ὁ λιμὴν εἶναι ὁ Sandridge, ἐνούμενος μετὰ τὴν πόλιν διὰ σιδηροδρόμου εὐρισκόμεθα μεταξὺ πεντηκοντάδος μεγάλων πλοίων καὶ ὁ λιμὴν εἶναι ζωηρὸς ὡς ὁ τῆς Ἀθήρας ἢ ὁ τῆς Μασσαλίας. Οἱ ναῦται μᾶς καταγίνονται εἰς τοὺς ἰστούς ἀναβαίνουν καὶ καταβαίνουν ὡς πῆλκοι εἰς τὰ δάση ἀνοίγουσι καὶ στεγνόνουσι τὰ ἰστία ὅτε δ' ἐφθάσαμεν εἰς τὸν λιμένα, τὸ πλοῖον λαμβάνει ἀλλοίαν ὄψιν τὸ εὐτρεπίζουσιν ὡς νόμφον, τακτοποιούντες τὰ σχοινία, τὰ πανία, τὰ καρχήσια.

Τότε πλῆθος λευθῶν φερουσῶν ὀπώρας, λάχανα, ἀγρέμια περικυκλοῦσι τὸ πλοῖον, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον τὸ πρᾶγμα καταντᾷ ἐπισημότερον. Ἴδου φθάνει ἕμβος πολεμικοῦ πλοίου ἀξιοματικὸς ἐρχεται καὶ ἐρωτᾷ πότε θ' ἀποβῶμεν. Μετὰ μικρὸν ἴδου καὶ ἄλλη ἕμβος, φέρουσα τὸν πλοίαρχον τῆς φρεγάτας, ἐρχόμενον νὰ προσαγορεύσῃ τὸν πρίγκηπα καὶ νὰ ἐρωτήσῃ παρὰ τοῦ διοικητοῦ πότε θὰ εἰσέλθῃ εἰς Μέλβουρν, ἵνα ὑποδεχθῇ αὐτὸν μετ' ὅλων τῶν μεγαλειτέρων τιμῶν, ἐνῶ ἡ Βικτωρία θὰ χαιρετίσῃ αὐτὸν μετ' εἴκοσι καὶ ἓνα κανονοβολισμοῦς ἀλλ' ὁ πρίγκηψ παρεκάλεσε νὰ μὴ γίνωσι μήτε τιμαὶ μήτε προετοιμασίαι, διότι ὡς ἐξόριστος καὶ ὡς διπλωσίως πενθῶν δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὰς δεχθῇ. Ἡ ἕμβος ἀναχωρεῖ ὡς ἀστραπὴ, ἡμεῖς δὲ περιμένομεν βυμουλκῶν ὅς τις ἐλθὼν ἔδεσε κατόπιν αὐτοῦ τὸ πλοῖον. Διαβαίνομεν βραδέως μεταξὺ τῶν ἠγκυροβολημένων πλοίων καὶ τὴν τρίτην καὶ ἡμίσειαν ὡραν ἐγγίζομεν εἰς τὴν προκυμαίαν. Τέλος πάντων ἡ ὥρα ἐφθασεν, ὡρα συγκινησῶν καὶ χαρᾶς, τὴν ὁποίαν ἀνειρευόμεθα τρεῖς μῆνας, καὶ εἴμεθα ἔτοιμοι νὰ πατήσωμεν τὴν ξηρὰν μετὰ πλοῦν ἔξ' ἑκατομμύριον καὶ τριακοσίων ὀγδοήκοντα λευγῶν.

Ἐπιβὰς δὲ εἰς τὸν λιμένα Φιλίππου, ἐθαύμασα μέχρι τίνος βαθμοῦ προώδευσεν ἐκεῖ ὁ πολιτισμὸς. Δύο μακρὰ ζύλινα ἀποβάθραι ἐκτείνονται μέχρι τῶν μέσων τοῦ λιμένος τεσσαράκοντα δὲ καὶ ἐπέκεινα μεγάλα πλοῖα ἀγκυροβολοῦσιν ἐκατέρωθεν καὶ σιδηροδρομοὶ διπλοὶ φθάνουσι μέχρι τῆς ἄκρας ἐκάστης προκυμαίας αἱ ἄμαξι διὰδέχονται ἀκαταπαύστως ἀλλήλας, τριακόνητα καὶ ἔτι πλέον ἀτμοκίνητοι τροχαλιαὶ ἐργάζονται, αἱ μὲν ἀνασύρουσαι ἀπὸ τοῦ κύτους τῶν πλοίων τὰ φορτία, αἱ δὲ καταβιβάζουσαι εἰς τὰ κενὰ ἀναριθμήτους πάλας μαλλίου ἐρχομένας ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ ἕνεκα δὲ τῶν ἀτμαμαζῶν καὶ τῶν τροχαλιῶν καὶ τῶν συριγμάτων τῶν ἀτμοπλοίων δυσκολεῖσθαι νὰ πιστεύσῃς ὅτι εὐρίσκεισαι εἰς χώραν πλησιεστάτην εἰς τὸν νότιον πόλον. Τὴν ὡραν ταύτην ἀποχαιρετίζομεν τὸν Ὁμῆρ Πασσᾶ καὶ εὐχαριστοῦμεν τὸν Θεὸν ὅτι μᾶς ἔφερεν ὑγιεῖς εἰς τὴν Αὐστράλιαν. Τὴν δὲ τετάρτην πατοῦμεν εἰς τὴν ξηρὰν, ἀφοῦ τρεῖς μῆνας ἐπατοῦμεν εἰς σανίδας. Οἱ χάλικες γίνονται ἐπαισθητοὶ εἰς τοὺς πόδας διαβίνομεν πλησίον τοῦ Morabian, συναδέλφου τοῦ Ὁμῆρ Πασσᾶ, ἐλθόντος ἐκ Λονδίνου ἐντὸς ἑβδομήκοντα τριῶν ἡμερῶν, μετ' ἰστοὺς συντετριμένους καὶ μετ' εἰς τὴν καταστραμμένα, αὐτινος τὰ δωμάτια ἐβυθίζοντο ἐντὸς τριῶν ποδῶν θαλάσσης ἐπὶ ὀκτὼ ἡμέρας.

Ἐκείθεν μέχρι τοῦ σταθμοῦ τοῦ σιδηροδρόμου εἶναι περὶ τὰ ἑκατὸν μέτρα. Ὅτε δ' ἐζητήσαμεν εἰσιτήρια μᾶς ἀπεκρίθησαν ὅτι ἡ κυβερνήτης τῆς ἀποικίας Βικτωρίας δὲν θέλει ν' ἀπο-

ζημιωθῆ διόλου διὰ τὰς εὐκολίας τὰς ὁποίας ὁ μᾶς παραχωρήσῃ ἐνόσω διατρίβωμεν ἐκεῖ μετὰ δ' ἐν τέταρτον τῆς ὥρας ἐφθάσαμεν εἰς Μέλβουρν' ἀναβάντες εἰς ὄχημα κατελύσαμεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῆς Σκωτίας, τὸ ὁποῖον μᾶς εἶχον συστήσει ὡς τὸ καλλίτερον τῆς πόλεως. Εὐθὺς ἔφεραν τὰς ἐπιστολάς μας, συμπιεζόμενοι δὲ καὶ οἱ τρεῖς πλησίον τοῦ φωτὸς ἀνεγινώσκωμεν αὐτάς καὶ μετ' ἀνεξηγήτου χαρῆς ἀνεκοινοῦμεν ὁ εἰς πρὸς τὸν ἄλλον τὰς καλὰς εἰδήσεις. Ἐγούσι χρονολογίαν δύο μηνῶν, ἐνῶ ἐκεῖναι τὰς ὁποίας ὁ στείλωμεν ἡμεῖς θὰ φθάσῃ εἰς τὴν Εὐρώπην πέντε μῆνας καὶ ἡμισὺν ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς μας.

Μετὰ ταῦτα παρατηροῦμεν ἀδιακόπως τὰ περί τῆς ἡμῶν ἀλλὰ καὶ παρατηρούμεθα ἑκατονταπλασίως ὑπὸ τῶν ἄλλων, οἵτινες μόνον ἀπὸ τὸν κρότον τῶν πυροβόλων καὶ τὴν στρατιωτικὴν μουσικὴν ἔμαθον ὅτι ἤλθομεν. Μετ' ὀλίγον, ἐνῶ ἐγευόμεθα, καὶ ὁποῖον ὠραῖον γεῦμα μὲ λάχανα νωπὰ! μᾶς φέρουσι μέγιστον φάκελλον ἐπὶ δίσκου μεγάλου, στελλόμενον ἀπὸ τὴν λέσχην Μέλβουρν, ὀνομάσασαν εὐθὺς ἡμᾶς πικρῆς μέλι. Ἄλλος μεγαλύτερος φάκελλος φθάνει κατόπιν ἀπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ σιδηροδρόμου, περιέχων εἰσιτήρια δωρεάν δι' ὅλας τὰς γραμμάς ἰδοῦ καὶ τρίτος εἰδοποιῶν ἡμᾶς ὅτι ὠνομάσθημεν μέλι εἰς τὴν λέσχην τῆς Ἐνώσεως. Εὐθὺς μετὰ ταῦτα μᾶς φέρουσι σωρὸν ἐπισκεπτηρίων ὅλων τῶν προϋχόντων καὶ ὅλων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων τῆς πόλεως, καθὼς καὶ ἐφημερίδων ἀναγγελλουσῶν τὴν ἀφίξιν ἡμῶν. Ἀλλὰ καὶ μουσικαὶ προσαγορεύουσι ἡμᾶς ὑπὸ τὰ παράθυρά μας. Οὕτω πως ἐγεύθημεν φαγητὰ ἄγνωστα ἀπὸ τριῶν μηνῶν εἰς ἡμᾶς καὶ ἐπὶ μὴ σαλευομένης τραπέζης, χωρὶς παστῶν ἰχθύων καὶ χωρὶς τῶν αἰωνίων φασήλων, ὅπως περιχρᾶεις διὰ τὴν ἐγκάρδιον δεξιότητα. Τὴν ἐσπέραν διατρεξάμεν ὡς ἐν πανηγύρει τὰς μεγάλας ὁδοὺς καὶ τὰς πλατείας, φωτοβολούμενας ὑπὸ φωταερίου καὶ ἐχούσας πεζοδρόμια μὲ πλάκας. Ἐξ ἐνὸς καὶ ἄλλου μέρους ὑπάρχουσιν ἐργαστήρια μὲ ἄπειρα εἶδη ἐμπορευμάτων, τὰ ὁποῖα θὰ ἐφθάνουν καὶ ὅλαι αἱ γαλλικαὶ πόλεις τῆς δευτέρας τάξεως. Καὶ ἐνῶ πολλάκις ἤκουσα ὅτι ζεῦγος ὑποδημάτων πωλεῖται ἐνταῦθα ἑκατὸν φράγκα, ἔμεινα ἐκστατικὸς μαθὼν ὅτι πάντα ἔχουσι τὴν αὐτὴν τιμὴν ὡς καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν. Καὶ τῶντι ἐξίσταται τις ἐρχόμενος εἰς Μέλβουρν, διότι βλέπει μακρὰς σειρὰς ἀμαξῶν ὡς ἐν Λονδίῳ, θέατρα, πλῆθος διαβατῶν, ὠραίας καὶ πολυτελεῖς οἰκίας, πολιτοφύλακας ἐνδεδυμένους καθαρῶτατα, ξενοδογεῖα ἀνοικτὰ, εἰδοποιήσεις περιφορήτους πάντα ἐν γένει μαρτυροῦσιν ὅτι ἡ πόλις εἶναι ἀντίτυπον τῆς Ἀγγλίας καὶ ἀφ' οὗ ἐπατήσαμεν εἰς τὴν ξηρὰν μοῖ φαίνεται ὅτι ὁ ἐγγύριος χαρακτὴρ συνίστατο κυρίως εἰς τοῦτο, ὅτι δὲν εἶ-

ναι ἐγγύριος καὶ ὅτι ἡ ἀποικία ὁμοιάζει παραδόξως εἰς τὴν μητρόπολιν. Δὲν ἤξεύρω ἂν ἀπατώμαι, ἀλλὰ κατὰ τὴν πρώτην θέαν τῆς πόλεως αὐτῆς καὶ τοῦ λαοῦ μοῖ ἔρχεται ἡ ἰδέα ὅτι ἐνταῦθα ὑπὸ τε τὴν ἠθικὴν καὶ τὴν ὕλικὴν ἐποψίαν δὲν ἔχομεν ν' ἀναζητήσωμεν ἄγνωσόν τι ἢ παράδοξον, ἀλλὰ τὴν πιστὴν ἀντιγραφὴν τοῦ παλαιοῦ κόσμου εἰς γῆν πρὸ μὲν διακοσίων ἐτῶν ἄγνωστον, πρὸ δὲ τριάκοντα τριῶν παρθένον.

10 *Ἰου.ΙΙου.*—Ἄν καὶ μετριοφρονῶν ἔπρεπε νὰ σιωπήσω, ἀναγκάζομαι ὅμως νὰ σὲ εἰπῶ ὅτι ζῶμεν ἐδῶ βασιλοπρεπῶς· ὁλόκληρος πόλις σκέπτεται περὶ ἡμῶν καὶ ἀμιλλῶνται τίς νὰ μᾶς πρωταρπάξῃ οὕτως εἰπεῖν ὡς ἂν ἤμεθα ἐπισκεπτήρια. Συγχώρησόν μοι λέγοντα ἡμᾶς, ὡς ἡ γνωστοτάτη ἐκεῖνη ὑπερέτις ἐνὸς ἐφημερίου, ἡ ὁποία ἔλεγεν «ἡμεῖς θὰ ἐξομολογήσωμεν καὶ ἡμεῖς θὰ λειτουργήσωμεν αὐρίον.» Καὶ τῶντι μᾶς περιποιοῦνται ὡς ἡγεμόνας. Ἐν πρώτοις ποτὲ ἄλλοτε δὲν ἤλθεν ἡγεμονικὸς γόνος εἰς τὴν ἐνταῦθα ἀποικίαν· ἐπειτα εὐγνωμονοῦσιν εἰς τὸν δοῦκα ὅτι κατεφρόνησε τοὺς κινδύνους καὶ τοὺς κόπους τριμήνου θαλασσοπλοίας, ὅπως ἐπισκεφθῆ τὰ δημιουργήματα, τὰ ἔργα καὶ τοὺς θεσμούς ὁμάδος ἀνθρώπων μεμονωμένων εἰς γῆν, ἧτις πρὸ τεσσαράκοντα ἐτῶν ἐσημειοῦτο εἰς τοὺς γεωγραφικοὺς χάρτας ὡς γῆ ἄγνωστος. Καὶ διὰ τοῦτο ὁ ξένος, ὁ ἄγνωστος ἕως τότε εἰς τὴν γῆν ταύτην, θεωρεῖται ὡς μέγα τι γεγονός, καὶ διὰ τοῦτο ἐπίσης ὁ ξένος αἰσθάνεται ἀληθῆ χαρὰν βλέπων ὅτι πάντες ἀμιλλῶνται νὰ δείξωσι πρὸς αὐτὸν συμπάθειαν καὶ ἐγκάρδιον εἰλικρίνειαν. Ὅθεν οὔτε ἐμπόδια, οὔτε δυσκολίας ἀπαντῶμεν ἢ ἀγγλικὴ φιλοξενία πηγάζει ἐκ μέσου τῆς καρδίας, καὶ ἡ τελευταία ἐπιθυμία ἡμῶν γίνεται δεκτὴ μετὰ μεγίστης προθυμίας.

Σήμερον τὸ πρῶτον ὑπήγαμεν εἰς τὸν τοποτηρητὴν τοῦ ἀπόντος διοικητοῦ. Μετὰ ταῦτα ἐξήλθομεν ἀπὸ τὴν πόλιν σπουδάζοντες νὰ ἴδωμεν χλόην καὶ περίεργον νὰ μάθωμεν ἂν καὶ ἡ φύσις τῆς γῆς εἶναι ἀγγλικὴ ὡς εἶναι καὶ ἡ ὄψις τῆς Μέλβουρν. Μεταβαίνοντες δὲ ἀπὸ τὴν μεγάλην εἰς τὴν μικρὰν θαλασσοπλοίαν ἐμβαίνομεν εἰς μικρὰν λέμβον καὶ διαπλέομεν τὸν Yarra-yarra, ποταμὸν διασχίζοντα τὴν πόλιν ἀπὸ τῆς μᾶς εἰς τὴν ἄλλην ἄκρην. Πάντα εἰς τὰς ὄχθας αὐτοῦ εἶναι νέα εἰς ἐμὲ. Συκία τῆς Βαρβαρίας, ἀλόαι, μεγάλα καουτσού, ἄλση φυτῶν καὶ ἀνθέων, μεγάλα δένδρα κόμμιος ἐρυθροῦ καὶ κόμμιος κυανοῦ ὅθεν καταναλισκόμεν πολλὰς ὥρας ἀναβαίνοντες τὸν ποταμὸν καὶ κωπηλατοῦντες γενναίως. Ὅσον δὲ μακρυνόμεθα ἀπὸ τὴν πόλιν τόσο τὸ ἔδαφος γίνεται ὁμαλότερον καὶ καταπράσινο αἱ ὄχθαι, ἀλλὰ ὁμοιόμορφοι καὶ οὐχὶ πολὺ εὐμορφοί. Οἱ εὐκάλυπτοι ἐν μεγίστῃ ἀφθονίᾳ καὶ μεγαλοπρεπεῖς, ἔχουσι φύλλα λεπτά, ὅμοια πρὸς τὰ τῆς ἰτέας,

οὔτε σκιάν ἐναντίον τοῦ ἡλίου, οὔτε σκέπη ἐναντίον τῆς βροχῆς παρέχοντα.

Ἐπανελθόντες δὲ εἰς τὴν πόλιν εὗρομεν μεγίστην κίνησιν· μεγάλα ἐρυθραὶ εἰδοποιήσεις ἀναγγέλλουσι τὴν ἀφίξιν τοῦ ταχυδρομείου τῆς Εὐρώπης εἰς Ἀδελαΐδα, πρωτεύουσάν τῆς νοτίου Αὐστραλίας καὶ τὴν μετ' ὀλίγον δημοσίευσιν τῶν τηλεγραφημάτων. Τὸ ταχυδρομεῖον φθάνει ἅπασι κατὰ μῆνα καὶ καλὸν ἵνα ἔλθῃ τις ἐνταῦθα τόσο μακρὰν ἵνα ἴδῃ ὅτι δὲν ὑπάρχει ἡ καθημερινὴ ἀδιαφορία τῶν ἀναγνωστῶν τῶν ἡμετέρων δημοσίων φύλλων, ἀλλὰ ἐκτακτὸς τις ἐρεθισμὸς, ἀνάγκη νέων εἰδήσεων. Μετὰ δέκα λεπτά ἰδοῦ κίτρινη εἰδοποιήσις μὲ τὰς ἐξῆς ἐπιγραφάς·

Μέγιστος πόλεμος εἰς τὴν Εὐρώπην!

Γιγαντιαῖοι ὀπλισμοί!

Μέγας παρικός φόβος νομισμάτων!

Ὅτε χρήματα, οὔτε πιστώσις!

Αἱ εἰδήσεις αὐταὶ μᾶς ῥίπτουσιν εἰς μεγίστην ἀνησυχίαν· μετὰ πέντε δὲ λεπτά, ἰδοῦ καὶ νέα εἰδοποιήσις κυανῆ μὲ πλῆθος θαυμαστικῶν. Σωροὶ ἀνθρώπων δομῶσιν εἰς αὐτὴν ὡς εἰς ἔφοδον Ἰπποδρομίας Ἐψόμ, Δέρβυς, Ἀρόρ Λάουος Α'.

Καὶ παρευθὺς μετὰ τῶν στοιχηματιστῶν οἱ μὲν σκιρτῶσιν ἀπὸ χαρᾶν, οἱ δὲ κύπτουσι τὰς κεφαλὰς καὶ δραπετεύουσι διὰ μέσου τοῦ πλήθους ἔχοντες καὶ βράδισμα καὶ ὄψιν καὶ συνειδησὶν ἀνθρώπου δυστυχοῦς, ἀπολέσαντος χιλιάδας τινὰς λιρῶν ἕνεκεν ἰπποδρομίας γενομένης πολλὰς λεύγας μακρὰν τοῦ τόπου. Καὶ τοῦτο διὰ ἵππους τοὺς ὁποίους οὐδέποτε εἶδε καὶ οὐδέποτε βεβαίως θὰ ἴδῃ.

Ἐνταῦθα μετὰ τῶν ἀγγλικῶν τούτου πλήθους τοῦ συνταρακτομένου ὡς εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως τοῦ Λονδίνου εἶδομεν αἴφνης θέαμα ὅπως διόλου ἀντίθετον εἰς τὰς περὶ πολέμου καὶ ἰπποδρομίας εἰδήσεις, δηλαδὴ ἀποτρόπαιον σωρὸν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, ἐχόντων τὸ δέρμα μελανώτερον καὶ τοῦ τῶν κροκοδείλων, τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς σγουρὰς καὶ ἀκαθάρτους καὶ τὸ πρόσωπον κτηνώδες. Εἶναι σωροὶ αὐτοχθόνων. Ἦσαν πεπαλαιωμένων βρακίων μόλις κρύπτουσι τὰ βρωμερὰ σώματά των, σώματα μικρὰ, ἱσχνὰ, βδελυρὰ, φρικτώτερα καὶ τῶν πιθήκων ὅλου τοῦ κόσμου. Τοιαῦτα εἶναι ἡ ὄψις τῶν ἀρχαίων ἰδιοκτητῶν τῆς Αὐστραλίας καὶ τοιαῦτα ἡ φυλὴ τῆν ὁποῖαν ἤλθον οἱ Εὐρωπαῖοι ν' ἀποδιώξωσιν εἰς τὰ ἐνδότερα τῶν δασῶν, καὶ ν' ἀρπάσωσι τὴν ἀχανῆ αὐτῶν γῆν. Οἱ μὲν, μεθυσιμένοι ἀπὸ καπνῶν καὶ ἀπὸ πνευματώδη ποτᾶ, ἦτοι ἀπὸ δύο πράγματα ὅπως διόλου νέα εἰς αὐτοὺς, συνωθούντο συρόμενοι περὶ τὰ τείχη τῶν μεγαλοπρεπῶν οἰκιῶν τῶν κατὰ τὸν εὐρωπαϊκὸν τρόπον κτισμένων, ἡ περὶ τὰς ὑαλίνας θήκας τῶν ἐργαστηρίων, εἰς αὐς περιείχοντο ὠραιότατα τεμάχια χρυσοῦ ἐκ τῶν ἀνκαλυφθέν-

των χρυσορυχείων, τῶν ἀγνώστων τούτων θησαυρῶν τοὺς ὁποίους ἐπὶ πολὺν χρόνον καταπάτει ἡ φυλὴ ἐκεῖνη τῶν μαύρων, αὐτὴ μὲν ἐπαίτουσα, εἰς δὲ τὴν φυλὴν τῶν λευκῶν δίδουσα πόλεις καὶ παλάτια. Οἱ δὲ, καὶ μάλιστα αἱ γυναῖκες, βαδίζοντες εἰς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ ἐφαίνοντο ἐπερωτῶντες περί τῶν αὐτῶν καὶ τὸ στόμα ἔχοντες ἀνοικτὸν, τοὺς βραχίονας κρεμαμένους περιέφερον ἐπὶ τοῦ πλήθους βλέμματα ἀπορίας. Καὶ βλέπων τὰ τέκνα ταῦτα τῆς ἐρήμου ἐρχόμενα νὰ παρατηρήσωσι τὰ θαυμάσια πόλεως πεπολιτισμένης, ἡρώτων ἐμαυτὸν τί ἄρα συνέβαινε εἰς τὰς ψυχὰς των· διότι ὅσον ἀποτρόπαιον καὶ ἂν εἶναι τὸ σῶμα θὰ ἔχῃσι βέβαια καὶ ψυχὴν. Καὶ τίς οἶδεν ἂν ἐκεῖνοι ἐξ αὐτῶν τῶν ὁποίων τὴν κεφαλὴν ἔστεφε σωρὸς ἀκτένιστος λευκῶν τριχῶν ὡς σφαῖρα χιόνος ἐπὶ κορυφοῦ δένδρων, εἶχον δὲ καὶ βραχίονας καὶ κνήμας μελανοὺς καὶ βρωμεροὺς, τίς οἶδε, λέγω, ἂν οἱ κἀτίσχυοι αὐτοὶ γέροντες, οἱ ἔχοντες μέλη ὁμοιάζοντα εἰς ζύλα, ἂν δὲν ἤλθον πρὸ τριάκοντα τριῶν ἐτῶν ὅτε ἡ γῆ καὶ τὸ δάσος ἦσαν παρθέναι ἐνταῦθα ὅπου ὑπάρχει σήμερον πόλις ἐξ ἑκατῶν τριάκοντα χιλιάδων ψυχῶν, φωτιζομένη ἀπὸ ἀέριον; Ἐντὸς χρόνου ὀλιγωτέρου καὶ τοῦ ἡμίσεος τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, τὸ σύριγμα τῶν ἀτμοκινήτων μηχανῶν διεδέχθη τὰς στρηνεῖς καὶ ἀγρίας φωνὰς τῶν ὀρνέων, καὶ ἀντὶ τῶν πυρῶν τῶν ἀνθρωποφάγων τὰ ὁποῖα ἤναπτον τὴν νύκτα ἀπὸ κορυφῆν εἰς κορυφὴν ὄρους ἵνα ἀναγγεῖλωσι τὴν παρουσίαν λύκων πρὸς καταβροχθισίαν, σήμερον τὰ νήματα τοῦ τηλεγράφου διαπερῶσι καλλιεργημένους ἀγρούς καὶ ἐρχονται ν' ἀναγγεῖλωσιν εἰς ὁλόκληρον πόλιν τὴν νίκην τοῦ ἀγγλικοῦ Δέρβυ. Δίδουσι δὲ εἰς αὐτοὺς χάριν ἐλεημοσύνης νομισμάτα φέροντα τὸ πρόσωπον τῆς βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας, ἀναπολοῦντα τὴν σειράν τῶν περιπετειῶν αἵτινες τοὺς ἠνάγκασαν ν' ἀνταλλάξωσι τὸν νομαδικὸν βίον τῶν ἀγρῶν, τὸν ἐλευθέρον βίον τῶν δασῶν πρὸς τὸ ἔδαφος πόλεως ὅπου ἡ λαμπρότης τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἀνεδείκνυε τὴν πενίαν αὐτῶν ἄγνωστον ἕως τότε Ἐσουλλογιζόμεν καὶ ἀκουσίως τὴν περιώνυμον ἐκείνην συνθήκην τὴν γενομένην τῷ 1836 μετὰ τῶν πρώτων ἀποίκων καὶ τῶν αὐτοχθόνων, δυνάμει τῆς ὁποίας οὗτοι παρεχώρισαν χιλίων τετραγωνικῶν λευγῶν γῆν τῆς Βικτωρίας ἀντὶ τριῶν σάκκων ὑέλων, δέκα λιτρῶν κερφίων καὶ πέντε λιτρῶν ἀλεύρου.

N.

*Ἐστὶν ἰσχυρὸν.

«Ἀντὶ ταύτης τῆς διαίτης, εἶπεν ὁ ἀρχαῖος Σπαρτιάτης πρὸς τὸν ὑπερέτην τοῦ ἡγεμόνος τῶν Συρακουσῶν, τὸν μέλανα ζωμὸν ἐπιδικνύων, ἀντὶ ταύτης τῆς διαίτης καὶ λέγομαι καὶ εἶμαι ἐλεύθερος.»

Ἡ ἐπομένη διατριβὴ ἐγράφη ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου διδασκάλου τοῦ ἔθνους Θ. Μανούσου, ἐδημοσίωθη δὲ τὸ πρῶτον, ἐκ χειρογράφου, ὡς καὶ ἡ προσχώρις ἐν τῇ "Κοιτίδι" δημοσιευθεῖσα ἐστὶν ἡ "Πολιορκία καὶ ἄλλοις τῆς Ἱερουσαλήμ ὑπὸ Ἰφίου" τοῦ κ. Δ. Βαρναδάκη, ἐν τῇ Neugriechische Literaturgeschichte τοῦ κ. Ἀγγελου Βλάχου Leipzig, F. A. Brockhaus. Σ. τ. Δ.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΑ Η ΜΕΓΑΛΗ

Αἰκατερίνης τῆς Β' ἡ βασιλεία συνέχεται μετὰ τὴν τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς Πέτρου τοῦ Γ', διαδεχθέντος τὸν θρόνον μετὰ τὸν θάνατον τῆς αυτοκρατορίσσης Ἐλισάβετ. Φιλανθρώπως ἤρχισεν ὁ ἡγεμὼν οὗτος τὴν βασιλείαν του, ἀνακαλέσας ἐκ τῆς εἰς Σιβηρίαν ἐξορίας πολλοὺς περιφανεῖς ἄνδρας, ἐν οἷς ἦσαν οἱ εὐνοοῦμενοι καὶ τὰ ὄντα τῆς προηγουμένης κυβερνήσεως, ὁ Βύρων, ὁ Μύννιχ, ὁ Λεστώκ καὶ ἄλλοι. Ἐξέδωκε δὲ καὶ τινὰς ἀξιοπαίνοους διατάξεις, δι' ὧν ὠφελεῖτο ἡ ἐλευθερία, ἡ βιομηχανία καὶ τὸ ἐμπόριον, καὶ καταργοῦντο διάφοροι καταχρήσεις· ἀλλ' ὁ ζῆλος αὐτοῦ πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν κυβερνητικῶν αὐτοῦ καθηκόντων ἐκρύωσε ταχέως. Ἡ ἀστασία τοῦ χαρακτῆρός του τὸν ἐξέριπτεν εἰς ἀτοπήματα. Ὁ ζῆλος ὑπὲρ τὸ δέον εἰς τὴν ἐνέργειαν καὶ αὐτοῦ τοῦ καλοῦ, καθίστατο ἐνίοτε ἄδικος, ἡ τοῦλάχιστον ἀπερίσκεπτος εἰς πολλὰς αὐτοῦ πράξεις. Ὁ γλευκαρὸς τῶν ῥωσικῶν ἐθίμων καὶ τρόπων, ἡ κατὰ τῶν εἰκόνων καὶ τῆς γενειοτροφίας τοῦ ἱερατείου καταφορά του, ἡ δήμευσις τῶν κτημάτων τοῦ κλήρου καὶ ἡ ἀφάρσεις τῶν δαύλων αὐτοῦ· ἡ διάλυσις τοῦ σώματος τῆς σωματοφυλακῆς, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ προκάτοχος τοῦ Ἐλισάβετ ἐχρεώσθη τὸ διάδημα· ἡ προτίμησις τὴν ὁποίαν ἔδιδε φανερά εἰς τοὺς ξενικοὺς τοῦ σωματοφυλακῆς, τοὺς ὀλοστεινικοὺς θωρακοφόρους· ἡ παραμέλησις τοῦ νὰ σκεφθῆ καὶ χρισθῆ εἰς Μόσχην καὶ ἡ ἀσύνετος ἐξωτερικὴ αὐτοῦ πολιτικὴ διήγειραν κατ' αὐτοῦ τὴν δυσχερέσειαν πολλῶν καὶ μάλιστα τῶν περὶ αὐτοῦ περιφρουρουμένων μεγιστάνων. Ζῶν ἐν διχονοίᾳ καὶ πρὸ τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσεώς του μετὰ τῆς συζύγου του Αἰκατερίνης, ἠθέλησε νὰ κηρύξῃ νόμον τὸν υἱὸν του τὸν μετέπειτα Παῦλον τὸν Α' καὶ νὰ ἀποβάλῃ τὴν Αἰκατερίναν δι' ὅχι ἀθεμελιώτους ὑπονοίας. Ἐκ τούτου ἡ Αἰκατερίνα συνέλαβε τὸν στοχασμὸν τῆς ἐκθρονίσεως αὐτοῦ. Πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον συνεδέθησαν διὰ συνωμοσίας διάφορα ὑποκείμενα· ὁ ἀρχηγὸς τῶν Κοσάκων Ῥαζουμόφσκις, ὁ τῆς ἀποθανούσης αυτοκρατορίσσης εὐνοοῦμενος Σχουβάλοφ, ὁ Βολσκόνσκις, ὁ κόμης Πάμιν, παιδαγωγὸς τοῦ Παύλου, οἱ πρίγκηπες Βαριατίνσκι, οἱ πέντε ἀδελφοὶ Ὁρλόφ, αἱ πριγκίπισσαι Δάσκοφ, καὶ τινες ἄλλοι· κορυφαῖοι τῆς συνωμοσίας ἦσαν ὁ εὐνοοῦστατος τῶν ἐρωμένων τῆς Αἰκατερίνης Γρηγόριος Ὁρλόφ καὶ ἡ κυρία Δάσκοφ, εὐνοοῦμένη τῆς αυτοκρατορίσσης, ἐλπίζουσα μετὰ τὴν μεταβολὴν νὰ διευθύνῃ αὐτὴ

διὰ τῆς ἐπιρροῆς τῆς τῆν Αἰκατερίνην. Κανείστων συνωμοτῶν δὲν ἐγνώριζε τὴν πρὸς τὸν Ὁρλόφ σχέσιν τῆς Αἰκατερίνης, ἀλλὰ καθὲς αὐτῶν ἐφρόνει ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἤθελεν ἀπολαύσει τὴν χάριν καὶ τοὺς καρποὺς τῆς πραξιοποιίας του.

Ὅσον ὀλιγώτερον ἐλεύθερος εἶναι ὁ λαὸς, τόσον τὰ πνεύματα εἶναι ἐπιρρεπέστερα πρὸς τὰ βίαια ἐγχειρήματα· ὅπου ἡ ἀπλῆ μορφή τῶν πράξεων τῆς κυβερνήσεως λογίζεται διαγωγὴ στασιώδης καὶ τιμωρεῖται μετὰ τὴν αὐστηρότητα μετὰ ὅσων εἰς τὰς συγκερασμένας πολιτείας ἡ φανερά ἀποστασία, ἐκεῖ ἀπαιτεῖται ἡ μεγίστη μυστικότης εἰς πᾶν ἐγχείρημα, καὶ ταύτης ἡ ἀσφαλεστέρη ἐγγύησις εἶναι ὁ βέβαιος κίνδυνος· ἀλλ' ὅμως ἂν ὁ δεσποτισμὸς ἐξ ἐνὸς μέρους πλήτη ἐνταυτῶ καὶ ἀπειλῆ, ἐξ ἐτέρου ἡ εὐχερὴς ἐπιτυχία τῶν αὐλικῶν μεταβολῶν, αἱ ὁποῖαι συνήθως δὲν ἐπιφέρουσι παρὰ τὴν ἀλλαγὴν τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀυτάρχου, καθιστᾷ ἐπίσης ἐπικίνδυνον πᾶσαν ἄρνησιν συμπράξεως ἢ διαταγῶν, ἢ δὲ ἐμπιστοσύνη τοιοῦτου εἶδους εἰς τὸν πρὸς ὃν γίνεται συνεπάγει τὴν ὑποχρέωσιν ἢ τῆς προδοσίας ἢ τῆς συνεργείας καὶ ὑποστηρίξεως. Διὰ τοῦτο εἰς τὰς δεσποτικὰς κυβερνήσεις τὰ ἡμιτελῆ μέτρα εἶναι ἄγνωστα· ὁ δεσπότης πρέπει ἢ νὰ κολάσῃ ἢ νὰ πέσῃ· ὁ ὑπὸ ἄλλου ἑτέρου ἢ πρέπει νὰ ἐπιτύχῃ ἢ νὰ περιμένῃ τὴν ἐσχάτην ποινήν. Αὕτη ἡ διπλῆ ἀνάγκη, ἐξ ὧν ἡ μία εἶναι αὐστηρὰ συνέπεια τῆς ἄλλης, ἐξηγεῖ τὰς αἰματώδεις μεταβολὰς, τὰς ὁποίας τόσον συχνὰ ἀπαντῶμεν εἰς τὴν Ῥωσικὴν ἱστορίαν.

Τὴν νύκτα τῆς ἐνάτης Ἰουλίου 1762 ἐνῶ ὁ μὲν Πέτρος διέτριβεν εἰς τὸ παλάτιόν του ἐν Ὁρανιενμπάουμ, ἡ δὲ Αἰκατερίνη εἰς τὸ τοῦ Πέτερχοφ, παρουσιασθεὶς ἐξαίφνης ὁ Ἀλέξιος Ὁρλόφ, ἀδελφὸς τοῦ Γρηγορίου, εἰς τῆς αυτοκρατορίσσης τὸν κοιτῶνα, σπεύσας δεσποινά, εἶπε πρὸς αὐτὴν, δὲν πρέπει νὰ χαθῆ οὐδὲ μία στιγμή! Ἡ συνωμοσία εἶχε προδοθῆ εἰς τὸν αυτοκράτορα καὶ συλληφθῆ ἤδη εἰς ἐκ τῶν συνωμοτῶν. Ἡ Αἰκατερίνα ἠκολούθησε παρευθὺς, καὶ οἱ γράψαντες ὑπομνήματα περὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης δὲν παρέλειψαν νὰ παρατηρήσωσιν ὅτι εἰς τὴν κρίσιμον ἐκείνην στιγμήν ἡ Αἰκατερίνα ἐφύλαξε τὴν ψυχῆς ἀταραξίαν, ὥστε ἀστειεύετο ἐντὸς τοῦ ὀχήματος πρὸς τὴν συνοδεύουσαν αὐτὴν θαλαμηπόλον διὰ τὴν ἀταξίαν εἰς τὴν ἐνδυμασίαν τῆς. Ἐλθοῦσα σπουδαίως εἰς τὸν στρατῶνα τῶν σωματοφυλάκων, ἐκ τῶν ὁποίων τινὰς εἶχε διαφθείρει μετὰ ὄρωα καὶ ὑποσχέσεις ὁ Γρηγόριος Ὁρλόφ, ἐλάλησε πρὸς αὐτοὺς ἢ αυτοκρατορίσσαι περὶ τοῦ εἰς αὐτὴν καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς ἐπικειμένου κινδύνου· τὸ ἐπίχειρ αὐτῆς, τοῦ ἐραστοῦ τῆς Ὁρλόφ αἱ προσπάθειαι, τὸ μῖσος τῶν στρατιωτῶν κατὰ τοῦ Πέτρου διὰ τὴν πρὸς αὐτοὺς περιφρόνησιν, φῆμαι ἀδέσποτοι περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Πέτρου, τὸ ἀπροσδόκητον τοῦ πράγμα-

τος, καὶ ἡ ἐπιθυμία ἐνὸς ἐκάστου νὰ προαποκτήσῃ τῆς αυτοκρατορίας τὴν εὐνοίαν καὶ εὐγνωμοσύνην, κατέπεισαν ἐντὸς ὀλίγου τὸ τάγμα τῆς σωματοφυλακῆς. Ἱερεῖς προδιατεθέντες παρουσιάσθησαν ἀμέσως μετὰ τὸν σταυρὸν ἀνὰ χεῖρας καὶ οἱ στρατιῶται ὠρμήθησαν. Ἐπὶ κεφαλῆς τῶν σωματοφυλάκων ὑπήγεν ἡ Αἰκατερίνα εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπικὴν ἐκκλησίαν. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος, ὡς καὶ πολλοὶ ἄλλοι, πλανηθεὶς ἀπὸ τὴν περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Πέτρου διαδοθεῖσαν ψευδῆ φήμην, ὑπεδέχθη αὐτὴν ὡς ἐπίτροπον τοῦ κράτους καὶ τοῦ υἱοῦ τῆς. Ἀλλ' ἐνῶ ὁ ἱεράρχης ἐψάλλεν ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τὴν δοξολογίαν, ἔξω οἱ περιστάμενοι ἀνηγόρευσαν τὴν Αἰκατερίναν αυτοκρατορίσσαν· τοῦτο ἔδωκεν εἰς τὸ πρᾶγμα ταχεῖαν βοήθησιν. Οἱ μεγιστάνες, ἡ σύγκλητος ἔσπευσαν πρὸς αὐτὴν· ὁ κληρὸς προσήλθε φέρων τῆς βασιλείας τὰ παράσημα καὶ τὰ ἱερά σκεύη. Ἡ Αἰκατερίνα ἐριππος, ἐνδεδυμένη στρατηγοῦ στολὴν, φέρουσα ἐπὶ κεφαλῆς στέμμα ἐκ φύλλων δρυὸς καὶ περιεζωσμένη ζῆφος, συνήθροισε περὶ αὐτὴν ἐντὸς ὀλίγου 15 χιλιάδας στρατιωτῶν. Ἀμα ἐφθασεν εἰς τὸν τελορευθῆνον αυτοκράτορα ἢ ἀγγελία τῶν γενομένων, ὁ στρατηγὸς Μύννιχ τὸν προέτρεπε νὰ ἀπέλθῃ ἀνευ ἀναβολῆς εἰς τὴν Οὐκραίναν, καὶ νὰ συναθροίσῃ ἐκεῖ τὸν στρατὸν του ἢ νὰ προσφύγῃ εἰς τὰ κατὰ τὰ σύνορα τῆς Πρωσσίας ἐφεδρευόμενα ῥωσικὰ στρατεύματα, καὶ δι' αὐτῶν νὰ ἀνακτήσῃ τὴν βασιλείαν του· ἢ τέλος νὰ ἐξέλθῃ γενναίως ἐπὶ κεφαλῆς τῶν γερμανῶν σωματοφυλάκων κατὰ τῆς ἀποστησάσης αυτοκρατορίσσης, νὰ ὑπομνήσῃ τοὺς ἀποπλανηθέντας Ῥώσους σωματοφυλάκας τὰ καθήκοντά των καὶ νὰ τοὺς προτρέψῃ εἰς ὑπακοὴν καὶ πίστιν. Ἀλλ' εἰς τὸν δισταζόντα καὶ ἀμφίβουλον Πέτρον ἐφάνη τὸ μὲν μακροῦ χρόνου ἔργον, τὸ δὲ παράτολμον. Ὅχι, εἶπε, δὲν τολμῶ τοιοῦτό τι γνωρίζω τὴν σύζυγόν μου· ἢ μπορεῖ νὰ πυροβολήσῃ κατ' ἐμοῦ. Ἄν λοιπὸν, τὸν ἀπεκρίθη ὁ γηραιὸς στρατηγὸς, δὲν ἔχῃς τὴν ἀνδρίαν μήτε νὰ ζήσης μήτε νὰ ἀποθάνῃς, ὡς προσήκει εἰς αυτοκράτορα, τότε λάβε τὸν σταυρὸν εἰς τὰς χεῖράς σου καὶ αὐτὸς θέλει σοῦ προφυλάξῃ τὴν ζωὴν· ἐγὼ δὲ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν στρατιωτῶν σου ἐξέρχομαι κατὰ τῆς βασιλείσσης· οἱ ἔχθροί δὲν θέλουσι φθάσει μέχρι σοῦ πρότερον παρὰ ἀφοῦ περάσωσιν ἐπὶ τοῦ πτώματός μου. Ἀλλ' ὁ Πέτρος ἤλπιζε τὸ πᾶν ἀπὸ συνδιαλέξεως. Οὕτως ἐγκαταλείφθεις ὑπὸ πάντων ἠναγκάσθη νὰ κηρύξῃ ἑαυτὸν δι' ἐγγράφου αἰσχροῦς παραιτήσεως ἀνάξιον τῆς βασιλείας. Ἀλλὰ διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ἔσωσε καὶ τὴν ζωὴν του, ὡς ἤλπιζεν. Ἡ Αἰκατερίνα ἦτο ἀρκετὰ προνοητικὴ, ὥστε νὰ γνωρίζῃ ὅτι τὰ ἡμιτελῆ μέτρα εἶναι ἐπικίνδυνα, ἐνῶ μάλιστα περιεστοιχεῖτο ἀπὸ συμβούλους, οἱ ὁποῖοι διὰ τὴν ἰδίαν ἑαυτῶν σωτηρίαν ἔπρεπε νὰ ἐπι-

θυμῶσι τοῦ καθαιρεθέντος αυτοκράτορος τὸν θάνατον. Ἐπτὰ ἡμέρας μετὰ τὴν παραίτησίν του ὁ δυστυχὴς Πέτρος ἐθανατώθη σκληρῶς εἰς τὴν φυλακὴν του ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς Ὁρλόφ διὰ φαρμάκου καὶ πνιγμοῦ.

Ἀπὸ τῆς ἐκ τοῦ θρόνου ἀποβολῆς τοῦ Πέτρου ἔφερνεν ἡ Αἰκατερίνα τὰ σκήπτρα τοῦ Ῥωσικοῦ κράτους δι' ὅλων 34 ἐτῶν μετὰ δύναμιν, σύνεσιν, τόλμην καὶ τύχην, ὡς ὄντως μεγάλη βασίλισσα, ἂν δύναται μεγαλεῖον νὰ ὑπάρξῃ ἄνευ ἡθικῆς ἀρετῆς.

Διαδεχθεῖσα καθ' ὅσον εἶδομεν τρόπον τὸν αυτοκρατορικὸν τῆς Ῥωσσίας θρόνον, ἐδείχθη ἡ Αἰκατερίνα εἰς τὸ σύστημα τῆς ἐσωτερικῆς αὐτῆς κυβερνήσεως ἄξιος Πέτρου τοῦ μεγάλου ἐφάμιλλος καὶ κληρονόμος τῆς μεγαλοφυίας του, καὶ ἐπειδὴ εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτῆς ὑπῆρχον μέσα καὶ βοηθήματα μεγαλείτερα, ἢ ἐνέργεια τῆς πολιτικῆς τῆς ἐστρέφετο εἰς κύκλον μεγαλιότερον καὶ εἶχε καὶ ἀποτελέσματα ἀναλόγως ἐπιωφελέστερα. Ἄν καὶ δὲν εἶχεν ὡς ὁ Πέτρος τὴν πληθρῶν τῶν πραγμάτων τῆς ἐπικρατείας γνῶσιν, καρπὸν τῶν διηγεσῶν τούτου ὀδοιποριῶν· ἂν καὶ εἰς τὰς πολεμικὰς καὶ ναυτικὰς ὑποθέσεις ἐστερεῖτο τὸ περιληπτικόν, πρακτικόν καὶ δημιουργικόν τοῦ ἐξόχου ἐκείνου ἀνδρὸς βλέμμα· ἂν καὶ εἰς τὴν διάγνωσιν τῆς προσωπικῆς ἀξίας καὶ ἰκανότητος, μάλιστα τῆς ἀφανοῦς, συνεσταλμένης καὶ μετριόφρονος, δὲν ἦτο τόσον ὀξυδερκῆς ὡς ἐκεῖνος, καὶ παρέβλεπε ἢ ἠλείγετο πολλάκις τὰς καταδυναστικὰς τῶν σατραπῶν καὶ μεγιστάνων πράξεις· μολαταῦτα ἡ αυτοκρατορίσσαι αὕτη ἐνήργησεν ἐξαισιῶς ἐπὶ τοῦ πολιτισμοῦ, τῆς εὐχρηματίας, τῆς δυνάμεως καὶ διακοσμήσεως τῆς εὐρυχώρου ἐπικρατείας τῆς· τὸ μὲν ἐξακολουθεῖσα καὶ μεταρρυθμιζούσα ὅσα ὁ Πέτρος εἶχεν ἤδη ἀρχίσει καὶ θεμελιώσει, ἀλλ' οἱ ἐν τῷ μεταξύ διάδοχοι τῆς βασιλείας παρημέλησαν, τὸ δὲ διὰ νέων δημιουργημάτων κατὰ τὸ πνεῦμα καὶ τὸ σύστημα τοῦ μεγάλου προκατόχου τῆς.

Διὰ νὰ ἀυξήσῃ ὅσον τὸ δυνατόν τὸν ἀσθενῆ τῆς ἐπικρατείας τῆς πληθυσμὸν, νὰ ἀναπληρώσῃ τὴν φθορὰν τῶν ἀνθρώπων, τὴν ὁποίαν ἐπροξέουν οἱ ἀδιάκοποι αὐτῆς πόλεμοι, καὶ νὰ καλλιεργήσῃ τοὺς ὁποίους ἢ ῥωσικὴ γῆ περικλείει θησαυροὺς, προσεκάλει διὰ δημοσίων προκηρύξεων ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς, καὶ ἰδίως ἐκ τῆς Γερμανίας, ἀποίκους γεωργοὺς καὶ τεχνίτας· ταῦτο χρόνως συνέτρεχε καὶ τῆς τρίτης ἢ μέσης τάξεως τῶν πολιτῶν τὴν ἐπίδοσιν διὰ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῶν πόλεων· 216 νέαι πόλεις καὶ κῶμαι χρεωστοῦσιν εἰς τὴν Αἰκατερίναν τὴν γενεσίν των, καὶ πολλὰ παλαιὰ τὴν ἐκ τῶν ἐρειπίων λαμπρὰν αὐτῶν ἀνέγειραν. Ἡ σύστασις ὀφθαλμοτροφείων, νοσοκομείων, πτωχοτροφείων ἢ εἰσαξίς τῆς δαμαλίδος· ἢ καθ' ὅλην τὴν ἐπι-

κράτειν ἐγκυτάτασις ἰατρῶν καὶ χειρουργῶν τελευταῖον τοσαύτα κοινὰ καταστήματα εἰς πολλαπλασιασιν τῶν ἐπιτηδευμάτων τοῦ κοινοῦ βίου καὶ τῶν πρὸς ζωάρκειαν πόρων, εἰς προβήσασιν τῆς γεωργίας καὶ τοῦ ἐμπορίου, συνήργησαν δραστηρίως εἰς τοῦ πολιτισμοῦ τὴν ἐξάπλωσιν.

Τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου ἡ αὐξήσις καὶ ἐπέκτασις ἦτο διηνεκὲς τῆς ἀνευδότου αὐτῆς μερίμνης ἀντικείμενον ὁδῶν καὶ διωρύγων κατασκευαί, σύστασις συλλόγου ἐμπορικοῦ, συνθήκαι ἐπωφελεῖς μετὰ ξένα κράτη καὶ πρὸ πάντων ἡ ἐπιτυχία τῆς παρὰ τοῦ Πέτρου ματαίως ζητηθείσης ἐλευθέρως ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ Αἰγαίου πελάγους θαλασσοπολείας, ἐξακολούθησις τῶν κατὰ ζῆρῶν καὶ θάλασσαν πρὸς ἀνακάλυψιν τόπων καὶ πλουτισμῶν τῆς γεωγραφίας καὶ ἐθνογραφίας περιοδιῶν, εἶναι λαμπρὰ μνημεῖα τῆς πολιτικῆς συνέσεως καὶ τοῦ περὶ τὰ καλὰ ζήλου τῆς Αἰκατερίνης. Ἀλλὰ φυσικὰ κωλύματα, ὠμότης καὶ ἀπαιδευσία τοῦ λαοῦ, μάλιστα τοῦ χωρικοῦ, τοῦ ὁποίου ἡ δουλεία διέμενε ὡς προτοῦ, συνέσπελον πολὺ τοῦ καρποῦ τῶν προσπαθειῶν τῆς Αἰκατερίνης.

Τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας ἐτίμα καὶ περιέθαλπεν ἡ Αἰκατερίνα γενναίως καὶ φιλοφρόνως, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸν περὶ αὐτὴν κύκλον καὶ κατὰ μέρος. Ἀκαδημαῖαι τῶν ἐπιστημῶν καὶ ἐλευθερίων τεχνῶν, παιδαγωγεῖα διὰ τοὺς νέους καὶ κοράσια, ὑποστήριξις διαφόρων ἐπιστημονικῶν ἐπιχειρήσεων, τιμαὶ καὶ βραβεία χορηγία εἰς ἄνδρας πεπαιδευμένους ἐδόξαζον τῆς αυτοκρατορίας τὸ ὄνομα μολοντοῦτο δὲν ἴσχυσαν νὰ ἀποξύσωσι τὴν σκωρίαν τῆς βαρβαρότητος τοῦ Ῥωσικοῦ λαοῦ.

Εἰς τὴν ἀχανῆ αὐτῆς ἐπικράτειαν, τὴν ὁποίαν ἐμεγάλωσε μετὰ τοσαύτην εὐτυχίαν καὶ δύναμιν, ἔδωκεν ἡ Αἰκατερίνα καὶ νέον ἐσωτερικὸν διοργανισμόν, τοῦ ὁποίου τὸν τύπον εἶχεν εἰσάξει εἰς τὴν Εὐρώπην ὁ μέγας Κωνσταντῖνος. Τῶντι δι' ὅλα τὰ μεγάλα δεσποτικά κράτη ὑπάρχει εἰς μόνον πρόσφορος μηχανισμός. Αἱ ἰσομεγεθεῖς σχεδὸν πρὸς ἀλλήλας σατραπείαι, ἡ θέματα, ὑποδιηρέθησαν εἰς κύκλους ἢ νομοὺς περιλαμβάοντας τὰς πόλεις καὶ κόμας ἕκαστον θέμα ἐτέθη ὑπὸ ἴδιον γενικὸν τοποτηρητὴν, ὑπὸ τὸν ὁποῖον διατέλουσι οἱ ὑποδεσπότεροι τὸ κέντρον τοῦ ὅλου ἐσχημάτιζεν ἡ σύγκλητος καὶ τὸ συμβούλιον τοῦ κράτους. Τῶν σατραπῶν ἡ ἐξουσία περιορίσθη, διὰ νὰ ἦναι ὀλιγώτερον ἐπικίνδυνος εἰς τὰς ἀπομεμακρυσμένας χώρας ἀπὸ τὴν καθέδραν ἐκ τούτου δὲ ὠφελήθη ὁ λαός καθ' ὅσον ἡ ἐξουσία εἶναι διαμερισμένη ὁ φαῦλος ἄνθρωπος ἔχει ὀλιγώτερον ἰσχὺν πρὸς τὸ κακοποιεῖν. Τῆς δικαιοσύνης ἡ διαχείρισις ὠργανώθη ὁμοιομόρφως καθ' ὅλον τὸ κράτος ἀλλὰ τὸ ἐπιχειρισθὲν μέγα ἔργον καθολικῆς δι' ὅλον τὸ Ῥωσικὸν κράτος νομοθεσίας, μολοντοῦτο διευθύνετο μετὰ πολλὴν σύνεσιν καὶ περίσκεψιν καὶ ἐξηκολουθεῖτο μετὰ ἐπιμονὴν ἀνεύδοτον, δὲν ἐπέτυχεν ὡς φαίνεται διὰ τὰ ἀνυπερβλήτα ἐμπόδια, μεθ' ὧν εἶναι συνδεδεμένη ἡ ἐκτέλεσις. Ἀθάνατον κλέος μολαταῦτα θέλουν φέροι εἰς τὴν αυτοκρατορίαν αἱ παρ' αὐτῆς ἰδιοχειρίως συνταχθεῖσαι ὁδηγίαι πρὸς τὴν διορισθεῖσαν νομοσυντακτικὴν ἐπιτροπὴν.

Ἡ ἐξωτερικὴ τῆς Αἰκατερίνης πολιτικὴ, ἀν καὶ ὄχι κατὰ πάντα ἀκραιφνῆς καὶ καθαρὰ, δὲν ἦτο ὅμως ὀλιγώτερον λαμπρὰ καὶ μεγαλεπήβολος διὸ καὶ ἐπωνομάσθη παρὰ τῶν συγχρόνων αὐτῆς Σεμίραμις τῆς Ἀρκετού. Ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτῆς ἠλευθερώθησαν ἡ Κριμαία καὶ ὁ Βορυσθένης ἀπὸ τοῦς Ταρτάρους καὶ ἰούρκους ἡ παρὰ τὸν Προῦτον ὕβρις ἀπεπλύθη ἐκ δευτέρου ὁ Εὐξείνος Πόντος ἠνοήθη εἰς τοὺς Ῥώσους θαλασσοπόρους ὁ Καύκασος, ἡ Γεωργία προσεκτήθησαν. Τότε εἶδεν ἡ Εὐρώπη κατὰ πρῶτον στόλους Ῥωσικοὺς περιπλέοντας τὴν Εὐρώπην ὀλόκληρον καὶ στήνοντας ναυτικὰ πρόπαια εἰς τὰ παράλια τοῦ Αἰγαίου τότε ὁ Ῥαζούμσκις ὑπερέβη τὸν Ἰστρον καὶ ὁ Ῥωσικὸς ἀστὸς ἐταπεινώσεν ἐντελῶς τὴν ἡμισέληνον ἀλλὰ τότε ἔλαβε χώραν κατὰ δυσμοίριαν καὶ ἡ μεγαλειότης καὶ ἀδικωτέρας παραβίαισις τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν καὶ τῆς ἀνθρωπότητος, ἡ οἰκτρά ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν πολιτειῶν ἐξάλειψις τῆς Πολωνίας, ἥτις ἦτο κατὰ μέγα μέρος ἔργον τῆς αυτοκρατορίας ἀδικία δι' ἧς, κατὰ τοὺς βαρεῖς λόγους τοῦ ἱστορικοῦ Μυλλέρου, ἡ Θεῖα Πρόνοια ἠθέλησε νὰ ἀποκαλύψῃ τὴν ἡγεμόνων τὴν ἠθικότητα.

Ἡ φήμη τῶν κατορθωμάτων τῆς αυτοκρατορίας, ἡ πολιτικὴ αὐτῆς βαρύτης, ἡ ἐρασιμότης τοῦ ὑποκειμένου τῆς κατέστηνον τὴν αὐλὴν τῆς Πετροπόλεως τὴν μεγαλοπρεπεστέραν καὶ τερπνοτέραν τοῦ τότε κόσμου, εἰς τὴν ὁποίαν προσήρχοντο βασιλεῖς, ἄνδρες περίφημοι, καὶ πλήθους περιέργων.

Τοιοῦτοι εἶναι οἱ κυριώτεροι τίτλοι τῆς εὐκλείας τῆς Αἰκατερίνης, οἱ λοιποὶ δὲν εἶναι τοσοῦτον καθαροί ἀλλὰ τὸ πολιτικὸν μεγαλεῖον εἶναι τοιοῦτον κατὰ δυστυχίαν τὰς σκιὰς τῶν πλειοτέρων ἐνδόξων ἀνδρῶν δὲν πρέπει νὰ τὰς ζητῶμεν εἰς τὰς σκηνώσεις τῶν δικαίων.

Εἰς ἐκ τῶν ἀγαπητῶν τῆς Αἰκατερίνης στοχασμῶν ἦτο τοῦ Ὁθωμανικοῦ κράτους ἡ καταστροφή καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ Κωνσταντινου ἀνύψωσις ἐνός ἐκ τῶν ἐγγόνων τῆς ἀλλὰ τὸ τέρμα τοῦ βίου τῆς ἐφθασε πρὶν δυνῆθαι νὰ κατορθώσῃ τὸ σχέδιον τοῦτο.

Χρῆσιμος ἐρωτηθεῖς, «Διὰ τί οὐ πολιτεύεται;» εἶπε: «Διότι, εἰ μὲν πονηρὰ τις πολιτεύεται, τοῖς Θεοῖς ἀπαρέσει· εἰ δὲ χρηστὰ, τοῖς πολιταῖς.»

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1876

«Ἡ διηνεκὴς ἐργασία τῆς ζωῆς μας εἶνε νὰ τρέφωμεν τὸν θάνατον», εἶπεν ὁ Μονταίγιος. Κατ' ἔτος δὲ ἀναγράφοντες τὰ ὄνόματα τῶν ἀπὸ τοῦ κόσμου τούτου μεταστάντων, βλέπομεν κυρουμένην τὴν λυπηρὰν ἐκείνην ἀλήθειαν. Δὲν θὰ καταλέξωμεν ἐδῶ εἰμὴ ὄνόματα ἀνδρῶν διακριθέντων διὰ τὰς ἀρετάς, τὰς πράξεις ἢ τὴν ἔκτακτον εὐφυίαν των καὶ ὅμως πολὺ μακρὸς εἶνε δυστυχῶς ὁ κατάλογος. Ἀσχοπον θὰ ἦτο νὰ συγκρίνωμεν ἐκάστου τὸν νεκρὸν τοῦ ἔτους κατάλογον πρὸς τὸν τοῦ προλαβόντος· αἱ τελευταὶ ἀπώλειαι θὰ ἦσαν πάντοτε αἱ πικρόταται.

Κατὰ τὸ ἔτος 1876 ἡ ἡμετέρα πατρίς ἀπώλεσε καὶ πάλιν πολλὰ ἐκ τῶν διαπρεπῶν αὐτῆς τέκνων. Πολλὰ ὄνόματα, δι' ἃ ἐπένθησεν ἡ κοινὴν δὲν ἐπιτρέπει βεβαίως ἡμῖν τὸ στενὸν τοῦ χώρου νὰ ἀναγράψωμεν, διὰ τοῦτο θὰ ἀναφέρωμεν μόνον καὶ ἄνευ ἄλλων σχολίων, τὰ γνωστότερα. Ἐχασε λοιπὸν ἡ Ἑλλάς κατὰ τὸ 1876 πρῶτον τὸν πύλαρχον εὐεργετήσαντα αὐτὴν βαρῶν Σίμωναν Σίμαν, τὸν πρῶτον ὑπουργὸν Ἰω. Δελιγιάννην, τὰ γηραιὰ λείψανα τοῦ ἀγῶνος Νικόλαον Βότσαρη, ἀδελφὸν τοῦ Μάρκου καὶ Γερμανὸν Μαυρομιχάλην, τὸν πλωτάρχην Κωνσταντῖνον Μουρούζη, υἱὸν τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀποκεφαλισθέντος μεγάλου διερχομένου Κωνσταντῖνου Μουρούζη, τὸν κύκνον τοῦ Βοσπόρου Ἡλ. Τανταλίδην καὶ τὸν κατὰ τὴν ἐσχάτην ὥραν τοῦ ἔτους τὴν ἐσχάτην ἀφέντα πνοὴν σοφὸν καὶ πολὺκλαυστον τοῦ Πανεπιστημίου Πρύτανιν Ἰω. Παπαδάκην. Δύο δὲ μεγάλου τεύκνα τῆς πενθεῖ μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἀπάσης ἡ Κεφαλληνία Ἰδία, τὸν Γεράσιμον Λιθαδᾶν, τὸν ῥιζοσπάστην ἐκείνον τὸν παλαίσαντα πρὸς τὸν ἀγγλικὸν κολοσσόν, καὶ τὸν σοφὸν καὶ ἐνάρετον Θεόδωρον Καροῦσον. Ἡ δὲ ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίαι ἔχασε τρεῖς αὐτῆς ἱεράρχας κατὰ τὸ λήξαν ἔτος, τὸν Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης Διονύσιον (Σασανᾶν), τὸν Κυθήρων Εὐγένιον (Μαχαριώτην) καὶ τὸν Παροναζίας Παρθένιον (Ἀκύλαν).

Μεταβαίνομεν τώρα εἰς τὰς ἄλλας χώρας, ἐξετάζοντες ἕνα ἕκαστον κλάδον χωριστὰ.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ.—Ἡ διάνοια, ἡ διάνοια ἐν τῇ λαμπροτάτῃ καὶ ὑψίστῃ αὐτῆς ἐκφάνσει ὑπέστη πρὸ πάντων δοκιμασίας κατὰ τὸ λήξαν ἔτος. Ἐπαύθη τὰ γράμματα, αἱ ἐπιστήμαι, αἱ τέχναι. Ἀρχίζομεν ἀπὸ τῆς Γαλλίας, ἥτις καὶ πλείστον ἐδοκιμάσθη. Ἀπώλεσεν αὐτὴ καὶ τὴν ἐξοχὴν γυναῖκα, ἥτις ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Γεώργιος Σάνδ ἐδόξαζε τὸ πρῶτον ἡμῶν τοῦ καθ' ἡμᾶς αἰῶνος καὶ τὴν κόμησσαν δ' Ἀγούλτ (Δανιὴλ Στέρν), τὴν πεπρωκισμένην διὰ πλείστων ἀρετῶν, τῆς ὁποίας καὶ αἱ μυθιστορίαι καὶ αἱ περὶ τέχνης μελέται καὶ τὰ φιλοσοφικὰ δοκίμια κατα-

δεικνύουσι σπανίαν διανοητικὴν δύναμιν. Ἀλλὰ καὶ ἄλλης γυναικὸς τὸν θάνατον ἐθρήνησαν οἱ Γάλλοι, τῆς Λουίζης Κολλέτ. Ἡ Κολλέτ ἔγραψε πολλὰ καὶ πολλάκις ὠραῖα.

Ὁ Πατὴν, ὁ ἰσθίος γραμματεὺς τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας, ὁ συγγραφεὺς τὰς Μελέτας ἐπὶ τῶν Ἑλλήνων τραγικῶν, ὁ Ἐδουάρδος Πλουβιέ, ὁ δημοτικὸς ποιητὴς, ὁ δὲν ἀπηξίου νὰ ἀποκαλλῆ συναδέλφον ὁ Μυσσέ, ὁ Θεόφιλος Σουλβέστρ, ὁ δὲν ἀνέδειξαν ἐν τῇ τῆς τέχνης κριτικῇ οἱ Ζῶντες τεχνίται του, ἀπέθανον τῷ 1876. Πρὸς τοῦτοις δὲ, ὁ Εὐγένιος Φρομαντὲν, οὔτινος τὸν Δομνικὸν ἠρέσκετο νὰ ἐπαίνῃ ὁ Σάντ Βέβ. Δὲν πρέπει δὲ νὰ ἀφήσωμεν ἀμνημόνευτον καὶ τὴν λαμπρὰν μελέτην αὐτοῦ ἐπὶ τῆς φλαμανδικῆς σχολῆς, ἣν ἐπέγραψεν *Οἱ ἄλλοτε ζωγράφοι*.

Ἐχομεν ἔπειτα δευτερεύοντά τινα πρόσωπα νὰ καταλέξωμεν. Τὸν κόμητα τοῦ Cheigné, τὸν γράψαντα τὰ Ῥημικὰ Διηγήματα, τὸν Ἐαβέριον Εὐμᾶν καὶ τὸν στρατηγὸν Γονδρεκούρ.

Ἐν Γερμανίᾳ ἀπέθανον κατὰ τὸ 1876 τρεῖς ὀνομαστοὶ ποιηταί. Ὁ Φράιλιγγρατ, ἐκ τῶν δημοτικωτάτων τῆς Ῥομαντικῆς πλειάδος, ὁ κόμης Λουερσπερ (Ἀναστάσιος Grün), ὁ βιενναῖος ἐκείνος πατριώτης ποιητὴς ὁ μεταφράσας τὰ δημοτικὰ ἔπη τῆς Καρνίλης καὶ ὁ Σίμφουκ, ὁ καταστήσας πάγκοινα τὰ παλαιὰ Νιβελούργεια ἔπη.

Ἐν Ἰταλίᾳ, ὁ δημοκρατικὸς ποιητὴς καὶ φίλος τοῦ Μαρσίνη Ἰούλιος Οὐβερτίνης καὶ ὁ χαρίεις ἄμα ἐπιγραμματοποιὸς καὶ βαθὺς τῆς ἱστορίας τῶν παλαιῶν ἐκκλησιαστικῶν ταγμάτων γνώστης Β. Γιούτσας.

Ἐν Ἰσπανίᾳ, ὁ Φερνάν Καβαλλέρο, οὔτινος αἱ μυθιστορίαι εἰς πλείστας γλώσσας μετεφράσθησαν.

Ἐν Ἀγγλίᾳ, ὁ μυθιστοριογράφος Γεώργιος Λόουραν, ὁ Οὐάλτερ Θόρνσβουρ καὶ ὁ Ἰωάννης Φόρστερ, ὁ φίλος καὶ βιογράφος τοῦ Δίκενς.

Ἡ Πολωνία ἔχασε τὸν διάσημον αὐτῆς ποιητὴν Σεβερίνον Goszczinski, τὸν μετασχόντα καὶ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1830, ἡ δὲ Ὀλλάνδα ἔνα τῶν δημοτικωτέρων αὐτῆς ποιητῶν, τὸν I. P. Heye.

Ἄς ἔλθωμεν εἰς τὴν κριτικὴν, εἰς τὴν ἱστορίαν, εἰς τὴν φιλοσοφίαν. Ἐνταῦθα πρέπει νὰ ἀναγράψωμεν ἐν Γαλλίᾳ μὲν τὰ ὄνόματα τοῦ Εὐγενίου Despois, τοῦ Γεωργίου Ἀβενέλ, τοῦ κόμητος Κερνέ, τοῦ Guigniant. Ὁ Despois ἐξέδωκε τὸν Μολιέρον, τὰ δὲ πρῶτά του ἱστορικὰ δοκίμια ὑπομνησάκουσι τὰ τοῦ Μικώλεῦ, ὁ Ἀβενέλ ἐσπούδασεν ἐπιμελέστατα περὶ τὴν ἱστορίαν τῶν τελευταίων ἐτῶν τοῦ 11' αἰῶνος, ὡς καὶ ὁ Κερνέ, ὅστις ἐγένετο καὶ ἐταῖρος τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας, ὁ Guigniant ἦτο ἐταῖρος τοῦ Ἰνστιτούτου καὶ καθηγητῆς, μετέφρασε δὲ τὸ περὶ θρησκευμάτων σύγγραμμα τοῦ γερμα-

νοῦ Creuzer. Μνεῖαις ἀξίος εἶνε καὶ ὁ κοσμητὴρ τῆς ἐν Διζὼν σχολῆς τῶν γραμμάτων Τισσά, οὐτινος φημίζονται τὰ φιλοσοφικὰ βιβλία.

Ὀλίγον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Despois, ἀπέθανε καὶ ὁ Εὐδωρος Σουλιέ, φημισθεὶς καὶ αὐτὸς διὰ τὰς περὶ τὸν Μολιέρον ἐρεῖνας του.

Μετὰ τῶν ἀνδρῶν τούτων καταλατῆτος καὶ ὁ Neffizer, ὁ ἰδρυτὴς τοῦ γαλλικοῦ Χρόνου, φιλόσοφος ἄμα καὶ ἱστορικός καὶ συγγραφεὺς διάσημος.

Παρὰ τοῖς ἐργάταις τῶν γραμμάτων δικαίον εἶνε νὰ εὐρίσκωσι τιμίαν θέσιν καὶ οἱ φιλόδοξοι καὶ οἱ τυπογράφοι καὶ ἐκδόται. Καὶ δὴ ἀναγράφωμεν ἐδῶ πρῶτον τὸ ὄνομα τοῦ φιλέλληρος Ἀμβροσίου Φερμίνου Διδότου, ἐταίρου τοῦ Ἰνστιτούτου καὶ υἱοῦ τοῦ ἰδρυτοῦ καὶ ἀρχηγοῦ τοῦ φερμανοῦ διασῆμου τυπογραφείου. Παρ' αὐτὸν δὲ καταλέγομεν τὸν περιλάλητον τυπογράφον τοῦ Στρασβούργου, τὸν Σίλβερμαν, τὸν φιλόδοξον Ἐρρίκον Φουρνέλ, τὸν ἐπὶ πολλὰ ἔτη βιβλιογράφον τῆς Ἐφημερίδος τῶν Συνζητήσεων Ἰούλιον Ἀσσεζά καὶ τέλος τὸν Νέστορα τῆς γαλλικῆς δημοσιογραφίας de Laurentis.

Πρὸς τούτοις ἀπέθανον τῷ 1876 ὁ διάσημος ἐθνικὸς ἱστοριογράφος τῆς Βοημίας Φραγκίσκος Παλάκης καὶ ὁ ἐκ τῶν ἀρίστων τῆς Γερμανίας ἱστορικῶν Γεώργιος Ρερίζ.

Ἡ Ἰταλία ἀπώλεσε τὸν φιλόσοφον Ἰωσήφ Φερράρην, τὸν μεταφράσαντα τὸν Πλάτωνα καὶ ἐκδόντα τὸν Βίκον, καὶ τὸν φιλόλογον καὶ πολιτικὸν Καππὸνην, πρὸν δὲ ὀφείλομεν ἀρίστην Ἱστορίαν τῆς Φλωρεντινῆς δημοκρατίας. Ἡ Γερμανία ἔτι, τὸν βερώνον Ρέισμπαχ, ἰδιοκτήτην τῆς Γερμανικῆς Ἐφημερίδος τῆς Αὐγούστου καὶ ἀρχηγὸν τοῦ γνωστοῦ τυπογραφείου τῆς Γότθας. Ὡς φιλόδοξοις μνημονευτέος καὶ ὁ Ἀμερικανὸς Σαμουήλ Drake, συγγραφεὺς Ἱστορίας τῆς Βοστώνης καὶ ἰδιοκτήτης τῆς μεγίστης ἰδιωτικῆς βιβλιοθήκης τοῦ κόσμου.

ΚΑΛΑΙ ΤΕΧΝΑΙ.—Μεγάλην ὑπέστησαν ἀπώλειαν καὶ αἱ καλαὶ τέχναι κατὰ τὸ ἔτος 1876. Ἡ Γαλλία ἔχασε τοὺς ζωγράφους Εὐγένιον Φρομαντὲν, τὸν Διάζ, τὸν γράψαντα τὰς Ὀδαλλίνας καὶ πολλὰ τοπεῖα καὶ τὸν βουρζουάνδιον τοπειογράφον Ἰωάννην Κορνυ, τοῦ ὁποῦ ἡ ἀφελὴς καὶ εὐσυνείδητος γραφὴς ἦτο πλήρης ζωῆς. Ἐπειτα τὸν Κάρλον Ακριβιέρ, τοῦ ὁποῦ οἱ πίνακες κοσμοῦσι τὸ ἐν Βερσαλλίαις στρατιωτικὸν μουσεῖον.

Καὶ ἡ γλυπτικὴ ὑπέστη σκληρὰν δοκιμασίαν ἐν Γαλλίᾳ. Ἀπέθανεν ὁ I. Παρράνδ, ἐταίρος τοῦ Ἰνστιτούτου, ὁ Βόσιος, ὁ καλλιτεχνίας τὰ ἀνάγλυφα τὰ κοσμοῦντα τὴν θριαμβικὴν ἀψίδα τοῦ Ἐτοῦ ἐν Παρισίοις καὶ ὁ Παῦλος Cabet.

Ἐν Ἀγγλίᾳ, ἀπέθανεν ὁ σίρ Γεώργιος Harvey, ζωγράφος διάσημος ἱστορικῶν εἰκόνων καὶ πρὸς

δρος τῆς ἐν Σκωτίᾳ Βασιλικῆς Ἀκαδημίας τῶν τεχνῶν, καὶ ὁ σίρ Ἰωάννης Graham Loogh, γλύπτῃς ὀνομαστός, τοῦ ὁποῦ ἔργα εἶνε ὁ ἀνδριάς τοῦ Νέλσονος καὶ οἱ λέοντες τοῦ Trafalgar-square ἐν Λονδίῳ. Ἐν Ἰταλίᾳ, ὁ καὶ ἄπασαν τὴν Εὐρώπην γνωστός γλύπτῃς καὶ σχεδιογράφος Φοντάνας καὶ ὁ Λουκάρδης, ὃν ἀνύψωσεν ὁ Κατακλισμός του. Μὴ παραλείψωμεν τὸν λιθογράφον Μιχαὴλ Φανόλην, τὸν διὰ τῆς λιθογραφίας καταστήσαντα κοινὰ τὰ ἀριστουργήματα τοῦ Ῥαφαήλου, τοῦ Βερονέζου, τοῦ Μουρίλλου. Ἡ ἐν Γερμανίᾳ σχολὴ τῆς Δυσσελδόρφης ἔχασε τὸν Tidemand καὶ τὸν Henneberg, περὶ τῆς ἀλληγορικῆς εἰκόνας τοῦ ὁποῦ, τῆς παριστώσης τὸ Κυνήγημα τῆς Εὐδαιμονίας, τὸςος πρὸ δεκαετίας ἐγένετο λόγος ἐν Παρισίοις. Ἀπέθανε καὶ ὁ ἱππότης Fuhrig, ἐκ τῶν ἀρίστων ζωγράφων ἱστορικῶν εἰκόνων ἐν Αὐστρίᾳ καὶ κορυφαῖος τῆς γερμανικῆς σχολῆς τῶν Ναζωραίων καλουμένων ζωγράφων, καὶ ὁ ἐν τῇ αὐτῇ τῆς Βυρτεμβέργης ζωγράφος Gegenbauer, ὡς ἐπίσης καὶ ὁ σουηδὸς ὑδατογράφος Ἐγγρον Λουνδγρεν. Καὶ ἔτι κλείσωμεν τὸν πένθιμον τοῦτον κατάλογον ἄς ἀναγράψωμεν καὶ τὸ ὄνομα τοῦ βέλγου Βᾶν Λερίου, ἀρίστου ζωγράφου τῆς ἀμβερσιανῆς σχολῆς.

ΜΟΥΣΙΚΗ.—Περὶ τὰ τέλη τοῦ ἔτους ἐπέβησεν ὁ μουσικὸς κόσμος τὸν Félicien David, τὸν μουσουργὸν τῆς Ἐρήμου, τῆς Adella Βοὸχ, τοῦ Ἡρακλείου, τοῦ Μαργαρίτου τῆς Βρασιλίας. Εὐτυχῶς εἶνε τὸ μόνον μέγα ὄνομα, ὃ περ' ἀπαντῶμεν ἐν τῇ μουσικῇ νεκρολογίᾳ τοῦ 1876, ἐκτὸς τῆς μουσικῆς θεωρίας καὶ τῆς μουσικῆς αἰσθητικῆς, διότι κατέβη κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος εἰς τὸν τάφον ὁ Ἐδουάρδος Κουσσσεμάερ, οὐτινος πολύτιμος συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς μουσικῆς εἶνε ἡ Ἱστορία τῆς Ἀρμονίας καὶ αἱ ἄλλαι αὐτοῦ μελέται, καὶ ὁ A. Ambros, ὁ σοφὸς τῆς Αὐστρίας αἰσθητικῆς, ὃν κατέστησε περιλάλητον ἡ Ἱστορία τῆς μουσικῆς του καὶ τὰ κριτικά του ἔργα.

Ἐκ τῶν ἐκτελεστῶν μουσικῶν (musiciens exécutants) ἀναφέρωμεν τὸν γάλλον κλειδοκυμβαλιστὴν Βερτίνην, τὸν βέλγον Grégoire καὶ τὸν γερμανὸν βαρβιστὴν (violoncelliste) Goltermann, πλὴν δὲ τούτων, τὸν βραβευθέντα ἐν τῷ ἐν Βελγίῳ μεγάλῳ μουσικῷ διαγωνίῳ τοῦ 1875 Isidor de Vos καὶ τέλος τὸν Σαμουήλ Σεβαστιανὸν Wesley, ὀργανιστὴν καὶ μουσουργὸν δημοτικώτατον ἐν Ἀγγλίᾳ.

Θὰ ἦτο δὲ ἄδικον νὰ παραληθῇ ἐνταῦθα τὸ ὄνομα τοῦ Ἰταλοῦ πρίγκηπος Pompeo Belgioso, ὅστις ἐγένετο φίλος ἄμα καὶ Μαικήνας τοῦ Βελλίνη, τοῦ Δονιζέττι, τοῦ Πατσίνη, τοῦ Ροσίνη. Ὁ τελευταῖος οὗτος μάλιστα χάριν αὐτοῦ ἔγραψε τὸ πολυθρόνητόν του Stabat mater.

ΘΕΑΤΡΟΝ.—Δὲν εἶνε εὐκόλον πρᾶγμα νὰ ἀντικαταστήσῃ ἡ γαλλικὴ σκηνὴ τοὺς τεχνίτας, οὓς ἔχασε τῷ 1876. Φρειδερίκος Λεμπίερ, Le-

sueur, Mme Léontine Fay! Ἵπ' αὐτοῦς ἄς καταλεθῇ ὁ εὐφυὴς καὶ δυστυχὴς Μαρτίκιος Cose, εἰς ὃν δὲν ἤρκει ἡ δόξα τοῦ ὑποκριτοῦ καὶ τὰ ἐν Βρυξέλλαις κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος χειροκροτήματα, ἤθελε δόξαν συγγραφῆως, ἀπέτυχε καὶ τὸν ἔγαγεν εἰς τὸν τάφον ἡ ἀποτυχία.

Καὶ ἐπειδὴ περὶ δραματικῶν συγγραφέων ὁ λόγος, μὴ λησμονήσωμεν τὸν Félix Duvert, ὅστις συνεργαζόμενος μετὰ τοῦ Lausanne ἀρῆκε πλέον τῶν 200 κωμωδιῶν, βωδιλλιῶν, δραμάτων κλ., τὸν Αὐγ. Pillon, ἔφορον τῆς ἐν τῷ Λούβρω βιβλιοθήκης, γράψαντα ἀξίας λόγου κωμωδίας (καὶ λεξικὸν τῶν συνωνύμων τῆς ἑλλ. γλώσσης) καὶ τὸν Φαβρίκιον Labrousse. Τὰ ὀνόματα τῆς Ἰουλίας Hisson καὶ τῆς χαριτωμένης δεσποινίδος Πριολᾶ, ἀμφοτέρων ἀξιολόγων ἀοιδῶν, καὶ τοῦ διασῆμου ὑψιφώνου Ταμπουρίνη κλείουσι καὶ τὸν κατάλογον τοῦτον.

ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ.—Ἀδόνατον νὰ ἐνδικριψώμεν εἰς πάντα τὰ πρόσωπα τὰ δοξασθέντα ἐν ταῖς ἐπιστήμασι καὶ θανόντα κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος. Ἡ βραχυτάτη αὕτη ἐπιθεώρησις δὲν ἐπιτρέπει εἰμὴ περὶ τῶν πρωτεύοντων καὶ ἐξεχόντων νὰ γείνη λόγος. Πρῶτον, δύο Ἀγγλοὶ ἀνατολικολόγοι (orientalistes) ὁ Γεώργιος Σμιθ καὶ ὁ Ἐδουάρδος Lane, μεταφράσαντες ἐκ τῆς ἀραβικῆς τὴν Χαλμάν, ἔπειτα, ὁ διάσημος Ἰταλὸς γεωγράφος καὶ ἀνατολικολόγος Φραγκίσκος Νινισαλίκης, ὁ γάλλος ἀνατολικολόγος Ἰούλιος de Mohl, πρὸς ὃν ὀφείλομεν τὰ Ἀποσπάσματα τοῦ Ζωροάστρου εἶνε δ' οὗτος ἀδελφὸς τοῦ γερμανοῦ νομομαθοῦς Ροβέρτου de Mohl. Τέλος ὁ ἄγγλος Ἰω. Wilson, ὁ Ἰταλὸς φιλόλογος Βερνάρδος Βελλίνης.

Ὁ γερμανὸς Ἰούλιος Πέτερμανν, ἀσχοληθεὶς περὶ τὴν ἀρμενικὴν, χαλδαϊκὴν καὶ ἀραβικὴν γλῶσσαν, ὁ ἐν Βόννα καθηγητὴς τῆς φιλολογίας Φ. Diez καὶ ὁ μέγας καὶ πολὺς Ritschl.

Ἐπειτα, ὁ γάλλος γεωλόγος Κάρλος Sainte-Claire-Deville, τοῦ Ἰνστιτούτου, ἀδελφὸς τοῦ διακινώσαντος τὸ ἀλουμίον, ὁ φυσικὸς καὶ μηχανικὸς βερών Seguiet, τοῦ Ἰνστιτούτου, καὶ ὁ ἐπίσης ἐταῖρος τοῦ Ἰνστιτούτου διάσημος χημικὸς Balard, ὁ ἀνακαλύψας τὸ βρόμιον.

Μνησθῶμεν ἔτι τοῦ πολωνοῦ γεωλόγου Chekanowki, τοῦ γάλλου στρατηγοῦ Μορᾶν, ἐταίρου τοῦ Ἰνστιτούτου, ὅστις πλείστον συνεβάλετο εἰς τὴν πρόσδον τῆς πειραματικῆς μηχανικῆς καὶ τέλος τοῦ σοφοῦ ἄγγλου ἀγρονόμου John Gillson, προέδρου τῆς γεωργικῆς Ἐταιρίας τῆς Σκωτίας.

Μεταξὺ τῶν ἐπιστημόνων πρέπει νὰ καταλεθῇ ὁ τε γερμανὸς περιηγητὴς Th. von Heuglin, ὁ ἐρευνήσας τὰ κατὰ τὴν Ἀφρικὴν καὶ καταλιπὼν πολὺτιμα ζωολογικὰ πονήματα καὶ ὁ ἄγγλος ἰατρὸς Ριχάρδος King, ταξιδεύσας εἰς τὸν βόρειον πόλον κατὰ τὰ ἔτη 1833, 1834 καὶ 1835 καὶ ἰδρύσας τὴν ἐν Ἀγγλίᾳ ἐθνολογικὴν Ἐταιρίαν.

Καὶ ἡ ἱατρικὴ ὑπέστη πολλὰς ζημίας κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος. Ἀπέθανεν ὁ ἐν Παρισίοις διάσημος ἰατρὸς Κάρλος Lecointe, φημισθεὶς διὰ τὰ ἐπὶ τῆς βελλαδῶνας πειράματά του καὶ τὸ ἐγκαλλώπισμα τοῦ ἐν Βερολίῳ πανεπιστημίου ὁ Δόκτωρ Traube, φυσιολόγος κατασταθεὶς γνωστότατος διὰ τὰ περὶ τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων καὶ τῆς θερμομετρίας ἔργα του. Καὶ τὸ ἐν Ἐιδελδέργη δὲ πανεπιστήμιον ἔχασε τὸν καθηγητὴν τῆς χειρουργικῆς Γ. Σίμονα.

Ἐν Ῥωσίᾳ ἀπέθανον κατὰ τὸ 1876 ὁ πολὺς ἀνατόμος Hirschfeld καὶ ὁ λαμπρύνας τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας de Baer.

Ἐν στενοτέρῳ δὲ ἐπιστημονικῷ κύκλῳ, καταριθμοῦμεν τοὺς ἐξῆς ἐπιστήμονας τὸν πρόεδρον τῆς βελγικῆς ἱατρικῆς Ἀκαδημίας Vicminckx καὶ τοὺς βέλγους ἐπίσης Meyne, στρατιωτικὸν ἀρχίατρον καὶ Douerlingne, στρατιωτικὸν κτηνίατρον, ὡς καὶ τὸν ἐν Βρυξέλλαις ἰατρὸν Breyer καὶ τὸν καθηγητὴν τῆς ἱατρικῆς ἐν τῷ ἐν Liège πανεπιστημίῳ Gloesener.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΔΑΧΜΑΤΙΑ.—Τέσσαρα πρὸ πάντων ὀνόματα εἶνε μνεῖαις ἀξία ἐν τῷ κλάδῳ τούτῳ. Τὸ τοῦ Καζιμίρ Περιέ, ἐν Γαλλίᾳ, τὸ τοῦ καρδινάλειος Ἀντωνέλλη ἐν Ῥώμῃ, τὸ τοῦ Σαμάρινε ἐν Πετρούπολει, διασῆμου πολιτικοῦ συγγραφέως τοῦ μοσχοβιτικοῦ κόμματος καὶ τέλος τὸ τοῦ δουκὸς de Saldanha Oliveira Edaun, πρεσβευτοῦ τῆς Πορτογαλλίας ἐν Λονδίῳ, ἐγγόνου τοῦ μαρκησιοῦ de Pombal καὶ διασημοτάτου πολιτευτοῦ τῆς Πορτογαλλίας.

Μετὰ τούτους δὲ καταλέγομεν, ἐν Γαλλίᾳ, τὸν ἐν τῷ Ὑπουργίῳ Dufaure ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργῶν Ricard, τὸν Ἀλφόνσον Esquiros, τὸν Μάρκον Dufaure, ἀρχαῖον δημοκρατικὸν, ἐκουσίως ἐξορισθέντα ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας, τὸν τὰ μάλιστα συντελέσαντα εἰς διάδοσιν δημοκρατικῶν ἰδεῶν Dupuy, τὸν Cornude, βουλευτὴν ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας, τὸν Πέτρον Champy, πληρεξούσιον ἐν τῇ ἐθνικῇ συνελεύσει τοῦ 1848, τὸν Παῦλον Sauzet, ὑπουργήσαντα ἐπὶ Λουδοβίκου Φιλίππου.

Ἐν Ἰταλίᾳ, τὸν πατριώτην καὶ συναγωνιστὴν τοῦ Καθὸρ κόμητα Παζολίνην καὶ τὸν Α. Σεττεμβρίνην, τὸν γράψαντα τὴν διαμαρτυρίαν ἣτις ἐγένετο τὸ σύνθημα τῆς κατὰ τῶν Βουρβόνων ἐπαναστάσεως ἐν Νεαπόλει.

Ἐν Ἀγγλίᾳ, τὸν Λόρδον Λίσγαρ, τὸν Λόρδον Siffleton καὶ τὸν σίρ I. Στιούαρτ.

Ἐν Αὐστρίᾳ, τὸν κόμητα Ἀππόνυνην, τὸν πολὺν διπλωμάτην καὶ συγγραφέα καὶ ἀρχαιολόγον Πρόκις Ὅστεν καὶ τὸν ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργῶν Holzgethan.

Ἐν Βυρτεμβέργῃ, τὸν ὑπουργὸν Λουδοβίκον Γόλθερ, φιλελεύθερον καὶ πεφωτισμένον ἄνδρα, πολὺ συντελέσαντα εἰς προκοπὴν τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἐν τῇ πατρίδι του.

Ἐν Ὀλλάνδᾳ, τὸν Γρόεν φὸν Πρίνστερρ καὶ τὸν διακεκριμένον διπλωμάτην καὶ ἄλλοτε ἀνώτερον ἀξιωματικὸν ἱππότην Schieter de Lophem-Pecsteen de Swevezele.

Ἡ Δανία ἀπώλεσε τὸν Βαλδεμάρ Τούλλυ Ὁξχολμ, ἡ Ῥωμανία τὸν Κωσταφόρον.

Καὶ ὁ Ῥαμὼν Καβρέρας, ὁ διάσημος συναγωνιστὴς τοῦ Δὸν Κάρλου καὶ ὁ ἄλλοτε πρόεδρος καὶ δικτάτωρ τῆς μεξικανικῆς δημοκρατίας Ἀντόνιος Λόπεζ-Ἄννα, ἀπέθανον τῷ 1876. Μὴ δὲ παραλείψωμεν νὰ ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα καὶ τὰ δύο μοῖρα θύματα τῶν σφαγῶν τῆς Θεσσαλονίκης, τὸν Μουλὲν καὶ τὸν Ἀβδοῦ.

ΝΟΜΙΚΑ.—Ὁ κλάδος οὗτος ὑπέστη σχετικῶς ὀλιγωτέρας ζημίας κατὰ τὸ 1876. Οὐδὲν ἦτον ἔχασε τὸν διάσημον γάλλον δικηγόρον Chaix d'Est Ange, τὸν ἐπίτιμον πρόεδρον τοῦ ἐν Γαλλίᾳ Ἀκυρωτικοῦ Legagneur καὶ τὸν κόμητα Clonna d'Istria, ἄλλοτε εἰσαγγελέα. Ὁ μέγιστος τῶν νομομαθῶν τῆς Ἑλβετίας ὁ Rulimann, ἀπέθανεν ἐν Ζυρίχῃ καὶ διάφοροι Βέλγοι διαπρέψαντες ἐν δικαστικαῖς θέσεσιν.

ΣΤΡΑΤΟΣ.—Ἀπέθανον οἱ στρατηγοὶ Cremer καὶ Martin des Palliers, ὁ ἀντιναύαρχος Bénic, οἱ ὑποναύαρχοι de la Grandière, Beynaud καὶ, τελευταῖος, ὁ Le Barbier de Finan, (γνωστὸς παρ' ἡμῖν διὰ τὴν ἐν Πειραιεὶ κατοχὴν καὶ τὸν Τινάνιον κήπον), ἐν Γαλλίᾳ. Ἡ Αὐστρία ἔχασε τὸν νικητὴν τῆς Κουστόζας John. Ἡ Ἀγγλία, τὸν στρατηγὸν Taylor.

Πολλοὶ πρὸς τούτοις ἡγεμόνες καὶ ἐξ ἡγεμονικῶν οἰκῶν ἀπέθανον τῷ 1876. Ὡς, ὁ Ἀβδοῦλ Ἀζίζ, ἡ πριγκηπέσσα τῆς Ἀόστρης, πρῶην βασίλισσα τῆς Ἰσπανίας, ἡ Μαρία Νικολαΐδνα τῆς Ῥωσσίας, ἡ βασίλομηττωρ τῆς Σουηδίας καὶ Νορβηγίας Ἰωσηφίνα, ἡ ἡγεμονίς Ἰσθβέλλα τῆς Πορτογαλλίας. Παραλείπομεν δευτερεύοντά τινα πρόσωπα ἡγεμονικῶν καὶ ἐν γένει διαπρεπούσων οἰκογενειῶν. Παρατοῦντες δὲ τὸν δυστυχῶς μακρότερον τοῦ δέοντος τούτων κατάλογον, προσθέτομεν μόνον ὅτι ἡ δυτικὴ ἐκκλησία πλὴν τοῦ καρδινάλεως Ἀντωνέλλη ἀπώλεσε καὶ τὸν καρδινάλιν Πατρίτην καὶ τὸν καρδινάλιν ἀρχιεπίσκοπον Σαλτσθούργου Tarnoczi. Σ.

Τὸ πρωτότυπον τῆς ἐπομένης ἐπιστολῆς τοῦ Πέτρου Λεβροῦν φυλάττεται ὑπὸ τῶν συγγενῶν τοῦ αἰμινήστου ναυάρχου Ἰακώβου Τομπάζη, οἵτινες προθύμως ἐχορήγησαν ἡμῖν αὐτὴ πρὸς μεταφράσιν. Ἡ ἐπιστολὴ εἶνε ἀχρονολόγητος, εἰκάζεται δὲ ὅτι ἐγράφη ἐν ἀρχῇ τοῦ 1822, καθόσον, ὡς γινώσκωμεν, τότε ἀφίκετο εἰς τὴν Ἑλλάδα ὁ συνιστάμενος φιλέλλην συνταγματάρχης Βουτιῆ. Ὡς ἐνθυμοῦνται δὲ οἱ ἀναγνώσται ἐκ τῆς δημοσιευθείσης ἐν τῇ Ἑστία (φυλλ. 49) βιογραφίας τοῦ Λεβροῦν, ὁ ἐπιφανὴς φιλέλλην ἐπεσεύθη τὴν Ἑλλάδα κατὰ Μάιον τοῦ 1820 ἔτους, ἐπιβίβας τοῦ κλεινοῦ δρόμου τοῦ Θεμιστοκλέους, πλοιορχομένου ὑπὸ τοῦ Ἰακώβου Τομπάζη. Σ. τ. Δ.

ΜΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΦΙΛΕΛΛΗΝΟΣ ΛΕΒΡΟΥΝ

Φίλτατε Καπετὰν Γιακουμάκη, ἕως δὲν ἐλη-

σμονήσατε ἐντελῶς τὸν Γάλλον ὃν ποτε παραλαβόντες ἐν Μασσαλίᾳ μετεφέρατε εἰς Ἰδρακ. Ἐμὲ τοῦλάχιστον οὐδέποτε διέφυγεν ἡ μνήμη τῶν ἡμερῶν καθ' ἃς διέτριψα ἐν τῇ πλοίῳ καὶ τῇ φιλοζένοῦ οἰκίᾳ ὑμῶν ὅθεν καὶ μετὰ πολλῆς καὶ ζωηρᾶς σπουδῆς διαβιβάζω ὑμῖν εἰδήσεις μου διὰ τοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπερχομένου Κ. Βουτιῆ οὐτινος φθονῶ τὴν τύχην καθόσον οὗτος μὲν μεταβαίνει εἰς τὴν ὠραίαν ὑμῶν πατρίδα ἵνα συναγωνισθῇ ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας αὐτῆς, ἐγὼ δὲ οὐδὲν ἄλλο δύναμαι ἢ νὰ πέμψω ὑμῖν μακρόθεν εὐχὰς ἀγόνους. Περὶ ὑμῶν ἐγένετο ἐνταῦθα λόγος. Αἱ ἐφημερίδες ἐπανέλαβον τὸ ὄνομα τοῦ ναυάρχου Τομπάζη καὶ τὴν θαυμασίαν ἀφοσίωσιν ἣν πρῶτος ἐδειξεν ὑπὲρ τοῦ κοινῶ ἀγῶνος. Μετ' ὑπερηφανείας δὲ ἔμαθον ὅτι πρῶτος ὁ Θεμιστοκλῆς ἀνεκήρυξε τὴν ἀνεξαρτησίαν. Τὸ ὑμέτερον ὄνομα, φίλτατέ μοι ναύαρχε, γενήσεται ἀφετηρῖα ὠραίας ἱστορίας· ἐγὼ δὲ προεῖδον τοῦτο ὅτε ἤκουσα ὑμᾶς ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης ἄδοντα μετὰ πατριωτικοῦ ἐνθουσιασμοῦ τὸν θούρειον τοῦ Ῥήγα. Ἄγνοῶ ἂν ποτε εὐτυχῆσω νὰ ἴδω καὶ αὐτὴς ὑμᾶς ἐν τῇ ὠραίᾳ Ἑλλάδι· θὰ παρακολουθῆσω ὅμως πάντοτε διὰ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τοῦ νοῦ, οὔτε θ' ἀδιαφορήσω πρὸς τὰ μεγάλα ἔργα ὅσα πράττετε, καὶ μάλιστα οὐδέποτε θὰ λησμονήσω τὸ πλοῖον ἐκεῖνο ἐν ᾧ ἔτυχον τοιαύτης εὐμενοῦς ὑποδοχῆς, οὐδὲ τὴν ἐν Ἰδρακ οἰκίαν ὅπου εὗρον τοσοῦτον γενναῖον φιλοξενίαν. Ἐρῶσο, φίλτατε Καπετὰν Γιακουμάκη. Αἰσθάνομαι πολλὴν εὐχαρίστησιν προσαγορεύων ὑμᾶς ὅπως καὶ πρότερον. Καὶ μὲν ὠραιότερον τὸ ὄνομα τοῦ ναυάρχου, ἀλλὰ καταλείπω αὐτὸ εἰς τὴν ἱστορίαν. Τὸ πρῶτον ἀρέσκοι μοι κάλλιον, ὡς κάλλιον ἀνῆκον εἰς τὴν φιλίαν.

Ἐπαναλαμβάνω δὲ τὰς ἐνθερμοτάτας τῶν εὐχῶν μου ὑπὲρ τε τοῦ ὑμετέρου ἀγῶνος καὶ ὑπὲρ ὑμῶν.

ΠΕΤΡΟΣ ΛΕΒΡΟΥΝ.

ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΟΝ ΚΑΛΕΝΔΑΡΙΟΝ

Φεβρουάριος.

Περὶ μέσης νύκτας καθορῶμεν κατὰ τούτων τὸν μῆνα λάμποντα πρὸς νότον τὸν ὠραῖον ἀστερισμὸν τοῦ μεγάλου Λέοντος μετὰ τοῦ μεγίστου αὐτοῦ ἀστέρος βασιλίσκου. Ὁ ἀστερισμὸς οὗτος εἶνε ἐξαιρέτως ἀξίος λόγου διὰ τὸν ξενούμενον παρ' αὐτῷ ἀστέρᾳ, ὅστις κατὰ τὴν ἐν τῷ ἀστερόεντι οὐρανῷ περιφορὰν του παρχμῆνει αὐτόθι ἐπὶ τινα ἔτη εἶνε οὗτος ὁ πλανήτης Οὐρανός. Πλὴν ἀλλὰ θὰ εἶνε ἀδύνατον τοῖς πλείστοις τῶν ἀναγνωστῶν ν' ἀνεύρωσιν αὐτὸν διὰ ψιλῶν ὀφθαλμῶν, ἐπειδὴ φαίνεται τόσοσ ἀμυδροῦ φέγγους ἀστερίσκος ὥστε καὶ λίαν ὀξυδερκῆς ὀφθαλμὸς μόλις δύναται νὰ τὸν διακρίνῃ. Κάλλιον δ' ἐπιτυχάνεται τοῦτο τῇ ἐπικουρῇ δι-

πτῶν (Iorgnons) καὶ ἐν ἀπουσίᾳ ἄλλου τινὸς ἐπιφωτισμοῦ. Εἶνε δὲ ὁ μεγάλωνμος μὲν ἀλλὰ μικρὸς οὗτος ἀστὴρ λίαν ἐνδιαφέρων ἡμῖν, διότι ὅπως ἡ ἡμετέρα Γῆ οὕτω καὶ αὐτὸς εἶνε πλανήτης, τουτέστι σκοτεινὸν τι οὐράνιον σῶμα δεχόμενον τὸ φῶς του παρὰ τοῦ Ἥλιου καὶ περιστρεφόμενον περὶ τοῦτον κυκλοειδῶς που. Ἐπάρχουσι δὲ καὶ πολλοὶ ἄλλοι πλανήται, ὧν ἐπισημότεροι διὰ τὸ μέγεθός των εἶνε οἱ ἐξῆς τασσόμενοι ἐνταῦθα κατὰ τὴν ἀνάλογον ἀπόστασιν αὐτῶν ἀπὸ τοῦ Ἥλιου: Ἐρμῆς, Ἀφροδίτη, Γῆ, Ἄρης, Ζεὺς, Κρόνος, Οὐρανός καὶ Προσειδῶν. Πλὴν τῶν δύο τελευταίων οἱ λοιποὶ ἦσαν καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις γνωστοί.

Ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐνταῦθα πλανήτης ἀνεκαλύφθη ὑπὸ τοῦ περιφανοῦς ἀστρονόμου Φριδερικου Γουλιέλμου Ἐρσχέλου (Herschel) τὴν 13 Μαρτίου τοῦ 1781 μετὰ τῆς 10 καὶ 11 ὥρας τῆς νυκτός, κληθεὶς βραδύτερον Οὐρανός. Διὰ τῆς ἀνεκαλύψεως τοῦ πλανήτου τούτου τὰ ὄρια τοῦ ἡμετέρου πλανητικοῦ συστήματος ἠυρύνθησαν κατὰ τὸ διπλάσιον περίπου, ἐπειδὴ ἐγένετο ὄχιον ὅτι ὁ νεωστὶ γνωστὴς πλανήτης ἐκινεῖτο περὶ τὸν Ἥλιον εἰς ἀπόστασιν 380 ἑκατομμυρίων μιλίων καὶ ἐδεῖτο χρόνου πλέον ἢ 84 ἡμέτερα ἔτη πρὸς ἀποτελέσειν τῆς περιφορᾶς του. Ἐνεκα ταύτης τῆς βραδείας κινήσεως καὶ τῆς μικρᾶς του λάμψεως ἐλάνθανεν ὁ Οὐρανός ὡς πλανήτης τοῦς πρὸ τοῦ Ἐρσχέλου ἀστρονόμου· ἀλλ' ἄμα γνωσθεὶς ἐγένετο ὄχιον, ὅτι ὑπερβάλλει τὴν τῆς Γῆς διάμετρον κατὰ τὸ τετραπλάσιον σχεδὸν, ὅτι ὁ ὄγκος τῆς σφαιρας αὐτοῦ εἶνε ὀγδοηκοντάκις ἐπτὰ μεγαλειότερος ἢ ὁ τῆς Γῆς καὶ ὅτι τὸ βάρος του εἶνε δεκαεξάκις πλέον ἢ τὸ τῆς Γῆς. Ἐτι δὲ ἐνῶ ἡ ἡμετέρα Γῆ μίαν μόνην Σελήνην ὡς ἀδιάλειπτον ἀκόλουθον ἔχει, κύκλω τοῦ Οὐρανοῦ εἶσι τέσσαρες τοιοῦτοι δορυφόροι, ὅτινες ἔνεκα τῆς μεγάλης αὐτῶν σμικρότητος καὶ ἀποστάσεως ἀπ' ἡμῶν μόνον διὰ τῶν ἰσχυροτάτων τηλεσκοπίων εἶσιν αἰσθητοί· καὶ μόνος ὁ Ἐρσχέλος ἠδυνήθη νὰ διαγνώσῃ διὰ τοῦ γιγαντώδους αὐτοῦ τηλεσκοπίου τὰς δύο μόνον λαμπροτέρας σελήνας τοῦ Οὐρανοῦ.

Περὶ τοῦ ἀπεράντου μεγέθους τοῦ οὐρανοῦ Σύμπαντος λαμβάνει τις μικρὰν ἰδέαν, ἐὰν σκεφθῇ ὅτι τὸ ἡμέτερον Ἡλιακὸν σύστημα, ὅπερ σταγῶν τις ἐν τῷ ὀκεανῷ τῶν Κόσμων ἐστίν, τοσοῦτον ἐκτεταμένον καὶ ἀχνὸς εἶνε ὥστε εἰς πλανήτης ἐπτάκις καὶ ὀγδοηκονταπλάσιος μάλιστα τῆς Γῆς ἔμεινεν ἄγνωστος ἐπὶ ὅλας χιλιετηρίδας! Η. Κ.

ΛΥΣΙΣ ΔΙΑΛΕΚΤΙΚΩΝ ΑΠΟΡΙΩΝ

Ὅς αὐτὸς αὐτὸν οὐκ ἔχει, Σάμον θέλει.

Κατανικηθέντες οἱ Ἀθηναῖοι καὶ τὴν πόλιν

αὐτῶν ἐγχειρίζοντες εἰς τὸν Δύσανδρον καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους, παρεκάλουν τοὺς νικητὰς ν' ἀφήσωσιν αὐτοῖς τὴν Σάμον· οἱ δὲ εἶπον· «Σεῖς δὲν εἰσθε κύριοι τοῦ ἑαυτοῦ σας, καὶ θέλετε ὑπικόους;» Ἐκ τῆς ἀποκρίσεως δὲ ταύτης προήλθεν ἡ παροιμία· «Ὁς αὐτὸς αὐτὸν οὐκ ἔχει, Σάμον θέλει.»

ΔΙΑ ΤΑΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

Ἡ περιβολὴ γυναικὸς πρέπει νὰ εὐφραίνῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὡς τὸ πνεῦμα καὶ ὁ χαρακτήρ αὐτῆς τὰ ὅσα καὶ τὴν καρδίαν τοῦ μετ' αὐτῆς συναναστρεφόμενου. Τὸ νὰ ἦναι κοσμικὴ καὶ ἀκριβῶς καθαρὰ δὲν ἀρκεῖ· εἰς τὰς στοιχειώδεις ταύτας ἀρετὰς πρέπει νὰ συνενόησιν τὴν ἐρασιμότητα, τὴν φιλοκαλίαν καὶ τὴν χάριν. Πρέπει πρὸ πάντων νὰ γνωρίζῃ τὴν τέχνην τοῦ νὰ ἦναι εὐτυχῆς, νὰ μὴ ἐνδιατρίβῃ περὶ τὰ ὀχληρὰ, νὰ μὴ χρονατριβῇ εἰς τὰς ἀχωρίστους τοῦ κόσμου τούτου ἀνίας, νὰ ὀλισθαίνῃ ταχέως πρὸ τῶν δυσχερῶν ἐντυπώσεων καὶ νὰ μὴ ἀναζητῇ ἐν τῷ ῥόδῳ τὰς ἀκύνητας. Ἡ θέλουσα νὰ ἦναι εὐτυχῆς πρέπει νὰ φροντίζῃ ὀλίγον περὶ ἑαυτῆς, καὶ πολὺ περὶ τῶν ἄλλων· νὰ εὐγνωμῇ εἰς τὸν Ἰψιστον δι' ὅσας δωρεὴ καὶ εἰς τὴν ἀθλιεστέρην ὑπαρξίν εὐφροσύνας, ὥσει ποικίλων εὐτελες ὄφρασμα δι' ἀδαμάντων καὶ ν' ἀνοίγῃ τὴν καρδίαν τῆς εἰς πᾶσαν ἡλίαν ἀκτίνα. Ἡ τέχνη τοῦ εὐτυχεῖν ἐπιβάλλει εἰς ἡμᾶς νὰ μετακινῶμεν ἀταράχως τοὺς ἐπιπροσθούοντας εἰς τὴν πορείαν ἡμῶν λίθους, ἔστωσαν καὶ ὡς ὄρη μεγάλοι, ν' ἀπομακρύνωμεν δι' ἐλαφροῦ φυστήματος τὰ ὀχληρὰ φαντάσματα, καὶ νὰ διακινῶμεν μετὰ θαρράλεου βήματος τὸ ἐπίγειον ἡμῶν στάδιον. Ἡ τέχνη τοῦ εὐτυχεῖν ἀπαιτεῖ πρὸς τούτοις γαλήνην πνεύματος καὶ εὐθυμίαν διηνεκῆ. Λέγοντες δὲ εὐθυμίαν, δὲν ἐννοοῦμεν οὔτε τὴν ἄφρονα ἐκείνην κοσμικὴν ἐξαψίν, ἣν διαδέχεται ἡ λύπη καὶ παρακολουθεῖ τὸ ὀλισθημα, οὔτε τὴν διαλείπουσαν καὶ ἄτακτον ἐκείνην φαιδρότητα πνεύματος ἰδιοτρόπου χαιρόντος ἄνευ λόγου καὶ λυπούμενου ἄνευ αἰτίας, οὐδὲ τὴν ὑπερήφανον αὐτάρκειαν τοῦ θαυμάζοντος ἑαυτὸν καὶ τὰ πλοῦτη του, ἀλλὰ τὴν γαληνικὴν ἐκείνην καὶ ἀμέριμον χάριν, ἣν αἰσθάνεται ὁ νομιζὼν ἑαυτὸν ἀγαπῶμενον ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ εἰς τὸν προστάτην τοῦτον ἐμπιστεύων τὴν φροῦρησιν τῆς παρούσης καὶ τὴν πρόνοιαν περὶ τῆς μελλούσης αὐτοῦ εὐδαιμονίας.

(Κ^ο DE GASPARIN)

**

Ἐπὶ τοῦ Ἀθωνος ἀριθμοῦνται εἴκοσι μοναστήρια, τρισχίλιοι δὲ μοναχοὶ καὶ ἰσαριθμοὶ ἱερεῖς διάγουσιν ἐν αὐτοῖς.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*. Ἡ θέα ἀσθενούντος ζώου, τὸ παράπικτον ἐλάφου διωκομένης εἰς τὸ δάσος ὑπὸ τῶν κυνῶν, ἡ ὄψις δένδρου ἀπλουτῆτος γυμνοῦς κλάδους ἐπὶ τοῦ κοινοῦ, τὰ ἔρημα ἐρείπια καταρρέουσας οἰκοδομῆς, ἡ ὠχρότης ἀνθους διψῶντος καὶ μαραινόμενου, ἡ εἰκὼν ἐν γένει τῆς θλίψεως καὶ τῆς δυστυχίας ἀφυπνίζουσι τὴν αἰατὸν ἐν πάσῃ εὐαίσθητῳ καρδίᾳ καὶ ἄγουσι τὸ πνεῦμα εἰς πλήρεις κατανύξεως ῥεμβασμούς. (Vauvenargues).

*. Αἱ ἀναμνήσεις παρελθούσης εὐδαιμονίας εἰσὶν αἱ ῥυτίδες τῆς ψυχῆς. (X. de Maistre).

*. Οἱ ψευδεῖς φίλοι ὁμοιάζουσι τὰς χελιδόνας, τὰς ὁποίας βλέπομεν μόνον ὁσάντις ὁ καιρὸς εἶναι καλός.

ΥΓΙΕΙΝΗ

Περὶ χειμέτων (χεινιστρῶν).

Περὶ τοῦ ὀχληροτάτου τούτου καὶ κοινοτάτου κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τοῦ ἔτους παθήματος ἀναγινώσκωμεν τὰ ἐξῆς ἐν τῷ συγγράμματι τοῦ ἐν Βιέννῃ καθηγητοῦ τῆς χειρουργικῆς Billroth (Allgem. Pathologie und Therapie, Ζ' ἐκδόσι). Ὁ συγγραφεὺς ἀποτείνεται πρὸς τοὺς μαθητὰς του.

« . . . . Ἐνταῦθα θέλω προσθέσει τινα καὶ περὶ τῶν χειμέτων, οὐχὶ διότι τὸ νόσημα τοῦτο αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ εἶνε κινδυνώδες, ἀλλὰ διότι εἶνε πάθος μικρὸν μὲν, ἀλλ' ὀχληροτάτον καὶ ἐνίοτε δυτήκτον, καθ' οὗ ὑμεῖς ὡς οἰκικοὶ ἰατροὶ ἀνάγκη νὰ ἔχητε ἀπόθετον ἐν τῇ μνήμῃ σειρὰν ὅλην φαρμάκων. Τὰ χειμέτλα γεννῶνται ἐκ τῆς παραλίσεως τῶν τριχοειδῶν ἀγγείων τοῦ δέρματος καὶ ὀρθόδους ἐξιδρώσεως ἐντὸς τοῦ ἴστου αὐτοῦ. Εἶνε δὲ ταῦτα, ὅπως πιθανῶς οἱ πλείστοι γνωρίζετε, ἐρυθροκύκνοι ἐξογκώσεις κατὰ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, αἵτινες καθίστανται ὀχληρόταται ὡς ἐκ τοῦ δεινοῦ κρύου καὶ κνητμοῦ ὃν παράγουσιν, ἐνίοτε δὲ καὶ ὡς ἐκ τῶν ἐπ' αὐτῶν σχηματιζομένων ἐλαῶν. Τὰ χειμέτλα γεννῶνται ἐξ ἐπικνελημένων ἐλαφρῶν ψύξεων ἐπὶ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ μέρους τοῦ σώματος, καὶ δὲν ἐπέρχονται ἐξ ἴσου συνεχῶς εἰς ἅπαντας τοὺς ἀνθρώπους. Ἦπτον ὀχληρὰ εἶνε τὰ χειμέτλα ὁπότε τὸ ψῦχος εἶνε ἐντονον, παρ' ὅτε ὁ καιρὸς μεταβαίνει ἀπὸ τοῦ ψυχροῦ εἰς τὸν λυσιπάχον. Κατακλινομένου τὸ ἔσπερας τοῦ χειμετλιῶντος ἐπὶ τῆς κλίνης καὶ τῶν χειρῶν καὶ ποδῶν αὐτοῦ θερμαινομένων, ὁ κνησμὸς γίνεται ἐνίοτε τοσοῦτον ἐντονος ὥστε ἐπὶ ὥρας ὀλοκλήρους ἀναγκάζει αὐτὸν νὰ καταξέῃ τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας. Τὸ γυναικεῖον φύλον πάσχει συχνότερον τοῦ ἀνδρικοῦ ἐκ χειμέτων, οἱ νέοι συχνότερον τῶν γερόντων. Πρὸς τὸ πάθημα δὲ τοῦτο προδιαθέτουσιν ἰδίως τὰ ἐπαγγέλματα,

τὰ ἀναγκάζοντά τινα νὰ ἐκτίθηται συνεχῶς εἰς ἀλλαγὰς τῆς θερμοκρασίας ὑπάλληλοι π. χ. ἐμπορικῶν καταστημάτων, φαρμακοποιοὶ, διατρίβοντες ὅτε μὲν ἐν θερμοῖς δωματίοις, ὅτε δὲ ἐν ψυχροῖς. Οὐδεμία ὅμως κοινωνικὴ τάξις εἶνε ἀπηλλαγμένη αὐτῶν καὶ ἄνθρωποι ἀδικόπως χειρικοφοροῦντες καὶ σπανίως ἐξερχόμενοι τὸν χειμῶνα, ὡς καὶ οὐδέποτε χειρικοφορήσαντες δύνανται ν' ἀποκτήσωσι χεῖμετλα. Ἐνίοτε φαίνεται προδιαθέτουσα πρὸς τὸ πάθημα παρὰ ταῖς γυναιξίν ἡ χλωρῶσις καὶ ἕτεραι διαταραχαί. Ἐν γένει δὲ φαίνεται, ὅτι αἰτία τῆς συνεχῶς ἐπικνεύου τῶν χειμέτων εἶνε ἀνωμαλία τῆς ὅλης τοῦ σώματος καταστάσεως, εἴτε τῆς ἰδιοσυστασίας.

Ὡς πρὸς τὴν θεραπείαν τῶν χειμέτων λέγομεν, ὅτι εἶνε δυσκολώτατον νὰ καταβάλωμεν τὰ ἀρχικὰ αἰτία τὰ ἐξαρτώμενα ἐκ τῆς ἰδιοσυστασίας καὶ τοῦ ἐπαγγέλματος τῶν πασχόντων διὸ καὶ μόνον τοπικῶς ἀναγκαζόμεθα νὰ ἐνεργήσωμεν.

Ἐν Ἰταλίᾳ ἐνθα τὰ χειμέτλα εἶνε συνήθη, ἄμα ἐπερχομένου ψυχροτέρου πῶς τοῦ χειμῶνος, ἐπιτίθουσι τὰ παθόντα μέρη διὰ χιόνος καὶ ἐπικαλύπτουσι διὰ πάγου. Παρ' ἡμῖν (ἐν Βιέννῃ) τὸ μέσον τοῦτο εἶνε ἥττον χρήσιμον, καὶ οὐδὲ ὡς ὠφελεῖ, ἢ τὸ πολὺ πραῖνει μόνον ἐπ' ὀλίγον τὸν κνησμὸν. Ἄλοιφῃ κατασκευαζομένη ἐκ λευκῆς ὑποστάθης τοῦ ὑδραργύρου (1 δραχμῆς εἰς 1 οὔγγιαν λίπους), ἐντριβῆαι διὰ προσφάτου χυμοῦ λεμονίων, ἐπιχρίσεις διὰ νιτρικοῦ ὀξέος ἀραιομένου δι' ὕδατος κινναμώμου (1 δραχμῆς εἰς 4 οὔγγιας), διαλύσεις 40 κόκκων νιτρικοῦ ἀργύρου εἰς μίαν οὔγγιαν ὕδατος καὶ θάμμα κανθαρίδων εἰς τὰ μέσα, ἅτινα θέλετε μεταχειρισθῆαι τὸ ἐν κατόπιν τοῦ ἄλλου ὅτε μὲν ὠφελεῖ μᾶλλον τὸ ἐν, ὅτε δὲ τὸ ἕτερον. Ἐπίσης ἐπαινοῦνται ὡς ἰατῆρια τοῦ πάθους τὰ ποδόλουτρα ἢ τὰ χειρῶλουτρα δι' ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος (νὰ ἐντίθενται δηλ. εἰς ὕδωρ ἀρκούν πρὸς ποδόλουτρον $\frac{1}{2}$ - 2 οὔγγια τοῦ ὀξέος αὐτοῦ καὶ οἱ πόδες νὰ μένωσι περὶ τὰ 10 λεπτὰ ἐντὸς), ἢ αἱ πλύσεις δι' ἐμβρέγματος σπερμάτων σινάπεως (σινάπεος πύρου). Ἐὰν τὰ κρυοπαγήματα ἐξελεγκθῶσιν ἐπιπολαίως ἐπαλειφθήσων τὰ ἠλωμένα μέρη δι' ἀλοιφῆς ψευδαργύρου ἢ νιτρικοῦ ἀργύρου (1 δραχμῆς εἰς 1 οὔγγιαν λίπους).

Ἐνταῦθα ἀνέφερα εἰς ὑμᾶς μικρὸν μόνον ἀριθμὸν ἐκ τῶν συνιστωμένων φαρμάκων, ὅσων τὴν ἐνέργειαν ἐγὼ αὐτὸς ἐδοκίμασα, εἰ καὶ ὑπάρχει ἔτι πληθὺς ἐξ αὐτῶν.»

Σ. ΜΗΝΙΑΡΑΚΗΣ.

1. Τὸ μέτρον τοῦτο εἶνε γνωστότατον εἰς τὸν κοινὸν λαὸν τῆς Ἑλλάδος· ἀντὶ λεμονίων μεταχειρίζονται νεράντζια θερμανθέντα ἐν θερμοποδίῳ.